

ERVIN GÁBOR DR.

BENEDEK

KRISZTUSI NAGYKORUSÁG

K O R D A R. T. K I A D Á S A

KRISZTUSI NAGYKORÚSÁG

BÉRMÁLKÓZÓKNAK ÉS
MEGBÉRMÁLTAKNAK

IRTA:
ERVIN GÁBOR DR.

— 1941 —

KORDA R. T. KIADÁSA, BUDAPEST

Nihil obstat. P. Joannes Hemm S. J. censor dioecesanus. Nr. 7437/1940.
Imprimatur. Strigonii, die 25. Octobris 1940. Dr. Joannes Drahos vic. gen.

Nyomtatott: Korda R. T. nyomdájában, Budapest, VIII., Csepregy-utca 2.

„Míg gyermek voltam, úgy beszéltem, mint gyermek, úgy értettem, mint gyermek, úgy gondolkoztam, mint gyermek. De mióta férfi vagyok, elhagytam azokat, amik gyermekhez illők.” (I Kor. 13, 11.)

„A bérálás a Krisztusban való nagykorúság szentsége. Hivatása . . . lélek számára biztosítani a természetfölötti tetterő, önállóság és kezdeményező erő elvét.” (Schütz Antal: Az Ige szolgálatában. 338. l.)

I. AZ ELSŐ PUNKÖSD.

Mi történik vagy mi történt veled a bérmlásban?

Milyen üres, semmitmondó feleleteket hall az ember, ha ezt kérdi. Sokan csak arra emlékeznek, hogy zsebórát kaptak. Hogy a keresztapjuk elvitte őket a Városligetbe. Hogy új ruhát varrt nekik az édesanyjuk.

És a nagy Ajándék? Az eleven Szentlélek, a harmadik isteni személy szállott a lelkükbe. Eltörölhetetlen pecsétet nyomott rájuk. Örökké meglátszik rajtuk; dicsőségükre, ha üdvözlnek, gyalázatukra, ha elkárhoznak. Ez a megbérmált most már nem olyan, mint azelőtt volt. Pecsét, irás, jel van a lelkén mindörökre.

Mit jelent ez a jel? Mire jó? Mit vár Isten azoktól, akik ezt a jelet hordozzák? Mit ígér nekik?

Nehéz ezt megérteni a díszruhás gyerekek sorfalában, a sürgő-forgó ünnepi rendezők között, az orgonazúgás és a kórusról lehangzó ének

közegette. Annyi rendkívüli, annyi sokszor érdekes, sokszor fárasztó külsőség vesz ott igénybe. Egyszerre csak azon vesszük észre magunkat, hogy le kell térdelni, jön egy szelíd képű, de fáradt püspök atya, homlokunkat, arcunkat érinti, egy tisztelendő úr képet nyom a kezünkbe, és már meg is volt a bérálás. Még várunk egy kicsit az áldásra, és azután sietünk haza, készülünk az ebédre.

Azért más bérálási jelenetet akarok nektek mutatni. A bérálandók egy ebédlőteremben gyülekeztek. Már kilenc napja várják a Szentlélek erejét. A Mester mondta, hogy várjanak. Mert „tanúi lesznek” Jeruzsálemben, sőt az egész Judea tartományban, de még Szamariában is — és ez sem elég: „tanúim lesztek világszerte” — mondotta. (Ap. csel. 1.)

Nem nagyon tudják, hogyan lehetséges ez. De van közöttük valaki, a Mester Anyja. Mária tartja bennük a lelket. És imádkoznak. Körülöttük a város elég nyugodt. Senki sem keresi őket — mintha Jézust és az övéit már egészen elfelejtették volna. Hiszen talán már akkor is mondták: „Minden csoda csak kilenc napig tart.” Most már nem is gondoltak rá. Mindennek vége volt. Úgy látszott.

Mária és néhány fiatalember — egyik sem lehetett sokkal több harminc évesnél — csendesen imádkoznak.

Szegény fiatalemberek. Senkik. Sem állásuk, sem vagyonuk, sem műhelyük, sem tanultságuk, sem boltjuk nincsen. Nem is tudják, mihez fognak kezdeni. „Tanúim lesztek világszerte” — mondotta a Mester. De hiszen még a szomszéd ház népével sem mernek szóba elegyedni. Félnék. Zárt ajtók mögött suttognak. Hátha újra felgerjed a nép haragja? Hátha még rájuk is kerül a sor? Hiszen kaptak fenyegetést eleget.

„És hirtelen hang támadt az égből, mint a közeledő sebes szél zúgása”... A többi tudjátok. Első pünkösd, első bérmálás. A senkik, az állástalan fiatalemberek apostolokká lesznek. A félénkek hitvallókká. A dadogók ékesszólókká. A remegők csodatevőkké. És még aznap megkeresztelnek háromezer embert!

Mi történt az apostolokkal? Nagykorúakká lettek Krisztusban. Ezek már többé nem gyerekek. Nem is csak „fiatalemberek”. Most már férfiak.

Eddig: gyerekek voltak. Talán már bajuszosak, szakállasak, de lélekben gyerekek. Amíg a Mester szeme rajtuk: mintagyerekek. Szépen figyelnek, szótfogadnak. Ha a Mester távolabb van: civakodnak, irigykednek. S amikor a Mestert elfogják: teljességgel tehetetlenek.

De ezentúl másképp lesz. Mert íme: telve vannak Szentlélekkel.

Az első pünkösd tüzesőjében, lélekáradásá-

ban a Boldogságos Szűz is részesedett. Őt ugyan már Názáretben is kegyelemmel teljesnek szőlította az angyal, már akkor is a Szentlélek kedves választottja volt, de most mégis újabb égi adományok töltötték be lelkét. A Szűzanya állandóan nőtt a kegyelemben. Minden jócselekedet, minden imádság, minden áldozat növeli bennünk a megszentelő kegyelmet. Annál jobban növeli, minél nagyobb a szeretetünk. „Akinek van, annak adatik még több.” (Lk. 8, 18.) Ez a természetfölötti élet nagy törvénye. A pütkösi kegyelemáradatból is a Szűzanyának jutott a legtöbb.

Az apostolok megkapták pütkösdkor a nyelvek adományát. Megtalálták az utat az emberek szívéhez. Meglátták hivatásuk eszközeit. Hát az Apostolok Királynője milyen kegyelmet kapott?

Általánosan elfogadott egyházi tanítás az a tétel, hogy a Szűzanya minden kegyelem közvetítője. Mindnyájunk anyja. Mindnyájunkért imádkozik. Mindegyikünknek ő eszközli ki a szükséges lelki javakat.

Nem láthatjuk, mi játszódott le a Szűzanya lelkében pütkösd reggelén. Ki írhatná azt le? „All alta fantasia qui mancó possa” — megáll a legmerészebb képzelet. (Dante, Paradiso, XXXIII.) De valami homályos sejtéssel, félénk találgatással mégis látni, érezni véljük, miféle ajándékokkal áraszthatta el a pütkösi Lélek a Kegyelemek Anyját.

Minden kegyelem növeli a szeretetet. A Szűzanya szeretete is növekedett, erősödött a Szentlélek e látogatásakor. S a szeretet olyan, mint a tűz, sohasem mondja, hogy már elég. Nem elég neki, hogy Üdvözítőt adott, nevelt nekünk. Nem elég neki, hogy a kereszten kereszteltette ki, amit szent Fia a kereszten szenvedett. Nem kéri még szent Fiától, hogy vegye maga mellé az égbe. Vállalja még a földi száműzetés terhét: lelkeket akar menteni.

A Szentlélek pünkösdi kegyelme új fényben mutatja neki Jézusának egyes szavait, cselekedeteit. Szent Lukácsnak megmondotta a Szűzanya, hogy eleinte nem mindig értette, amit Fia tett vagy mondott. Ilyenkor is hűségesen „megőrizte szívében” (Lk. 2, 51.) a titokzatos ígéret vagy tetteket. Végtelen alázattal és gyöngédséggel tekintett Gyermekeire. Most a Szentlélek lángcsóvája megvilágítja mindazt, ami eddig titok volt előtte. Megérti már, hogy mindennek így kellett történnie. Amit eddig alázatosan hitt, azt most már látja.

Látja, hogy Fia továbbél a földön is. Él hiveiben. Él titokzatos Testében, az Egyházban. Krisztus Anyja e naptól fogva érzi, hogy ő az Egyháznak is Anyja. És ugyanazzal a féltő, édes gonddal ápolja, gyámolítja, melengeti a fiatal Egyházat, ahogyan annakidején az isteni Kisdednek gondját viselte.

A Szűzanya most is a háttérben marad. De aki mélyen lát, megsejtheti, hogy az ősegyház csodálatos életerejét Máriának köszöni. Ő az evangélisták mestere. Az isteni gyermekség történetére, a Magnificat szövegére bizonyára ő tanította Szent Lukácsot. És hogy átalakul mellette Szent János! Tudjuk, hogy a Szűzanya Szent Jánosnál lakott. És a „Mennydörgés Fia”, az indulatos, fellobbanó, becsvágyó János krisztálytiszt, jóságos, szelíd férfivá érkezik, a szeretet apostolává! Ezt a Szűzanya társasága tette!

Még sohasem volt kedvesebb, sohasem volt szeretetreméltóbb a mi jóságos Anyánk, mint ebben a pünkösdi pillanatban. Soha még így át nem érezte anyai nagy hivatását. Soha még így nem lángolt benne a szeretet tüze. Ez a pünkösdi nagy kegyelem sugárzik azóta is évszázadokon keresztül. Ennek a kegyelemnek visszfénye a sok kegyhely, a sok jelenés, a sok megmentett lélekbe árasztott égi sugár. A csodás érem úgy ábrázolja Máriát, mint akinek kezéből áldás patakzik. Minden áldás forrása látogatta meg újra, aranyozta be örökre, öltöztette a napba, mint ruhába a Szűzanyát ezen a pünkösdőn. Erőt kapott a lelkeket megmenteni. Napjainkban is hirdeti Lourdes a Szűzanya lélekmentő irgalmát. A kongregációs mozgalom pünkösdi fuvallata megújította az újkori Egyházat: a Szűzanya lelkén át szállt hozzánk ez a pünkösdi fuvallat! Az tud

csak lelkeket menteni, aki a Szűzanya lelkületében, az ő példája szerint, tőle vezetve apostolkodik.

II. NAGYKORÚSÁG.

(A bérmlás alapeszméje.)

II. Lajos királyunkat tízéves korában nagykorúsították. De uralkodni sohasem tanult meg. Nem volt jó nevelője. Nem vitte körül senki az országon, nem mutatta neki: „Nézd, ez a te királyságod. Itt van hatalmad, itt van életed. Itt élnek híveid és alattvalóid. Ez a föld terem neked életet vagy halált. Itt teszel szert örök dicsőségre, vagy itt ér utol az örök gyalázat.”

Lajos király, szegény, megtévesztett fiú! Későn tudta meg, mi jár a nagykorúsággal! Későn ismerte meg, mit várhatsz másoktól és mit várhatnak mások tőled! Mohácsnál már késő volt.

A bérmlás a lelki nagykorúság szentsége. Tudod-e, mit tesz az, nagykorúnak lenni? Ha nem tudod, rád is lelki Mohács vár. De nemcsak terád, hanem egész királyságodra is.

— Királyságomra? Hol vagyok én király?
— kérdezhetnéd.

Pedig király vagy. A bérálás szentségében az Egyház az uralkodók kenetével, krizmájával jelöli meg homlokodat. Az élet királya leszel. „Minden a tiétek... a világ, az élet, a halál, a jelenvalók és a jövődök. Minden a tiétek; ti pedig Krisztuséi...” (I Kor. 3, 22.) Tessed és lelked, szüleid, testvéreid, utódaid, barátaid, uraid és szolgálád... minden a tied. Tied a kultúra, tied a tudomány, tied a művészet, tied a gép, tied a sport és tied az Egyház, tied a haza. Mindezekén túl pedig tied a halál is, mert sor-sodnak ura vagy. Minden a tied, — te pedig a Krisztusé. Uralkodni fogsz mindezen, míg Krisztusé vagy. Mindennek rabjává süllyedsz, ha Krisztustól elpártolsz.

Mindez a tied. Hogyan bírsz vele? Hogyan kormányzod el ezt a színes, kavargó, beláthatatlan életet?

Krisztus elküldi hozzád a főpapot. S azt mondatja vele: „Megjelöllek téged a kereszt jelével s megerősítelek az üdvösség királyi kenetével.” Nagykorúvá lettél. Nagykorúvá avattak. Most már rajtad fordul minden. Rendbe hozhatsz mindent — vagy tönkre tehetsz mindent. Nagykorú vagy. Tied a felelősség.

Amíg kicsike voltál, könnyű volt. Mikor jó

a baba? Ha szépen eszik, szépen iszik, szépen alszik. Mikor jó a felnőtt? Az is akkor, ha szépen eszik, szépen iszik, szépen alszik? A felnőtt, a nagykorú már másnak szerez ennivalót, másnak álma fölött virraszt.

A kicsikének könnyű. Ő csak szót fogad. A nagykorú parancsol. Szeretnél parancsolni? Próbáld meg. Majd meglátod: könnyebb a hajó napsütötte fedélzetén nyújtózni a heverőszéken, mint biztos kézzel kormányozni a zátonyok között.

Hiába! Te mégis csak parancsolni akarsz. Te is azt mondod, amit Fontgalland Guidó, mikor alvó kisöccsét nézte: „Hát ez is élet? Enni, aludni, sírni és semmi más? Ez bizony nem élet.”

Jól van. Többet akarj. Ez az Isten terve, ez az Isten akarata. „Míg gyermek voltam, úgy beszéltem, mint gyermek, úgy értettem, mint gyermek, úgy gondolkoztam, mint gyermek. De mióta férfi lettem, elhagytam a gyerektempókat.” (I Kor. 13, 11.) Így ír Szent Pál. És tőled is ezt várja az Úr.

Nemcsak várja, hanem erőt is ad rá. Ezért rendelte a bérálás szentségét.

Mit is mondtunk? El kell hagynunk a gyermeki szokásokat? De hiszen az evangéliumban mást olvasunk. „Ha meg nem tértek és olyanok nem lesztek, mint a gyermekek, nem léptek be

a mennyek országába." (Mt. 18, 4.) Így szólt Krisztus Urunk ugyanezekhez az apostolokhoz.

De hát mindnyájan így vagyunk. Nem lehetünk egyszerre felnőttek. Először gyermeknek kell lennünk, azután megnövünk.

Isten gyermekei lettünk a keresztségben. Lelki életünk első foka a gyermeki fok. Míg Krisztus Urunk még a földön járt, míg nem küldötte el a Szentlelket, addig még csak erre hívta tanítványait. Hogy befogadják az ő szavát. Hogy engedelmeskedjenek. „Aki nem fogadja be az Isten országát úgy, mint a gyermek, nem léphet be abba." (Mk. 10, 16.) De aki ebben az országban már benne van, annak növekednie, fejlődnie kell. Hiszen nem is igazán gyermek, ha nem nő és fejlődik. Krisztus Urunk szavait öregekhez, begubózottakhoz, régi, rossz szokásaikban makacsokhoz, hibáikban megkövesedettekhez intézte. Az öreg Nikodémus, a főtanácsos csak éjtszaka mert hozzá menni, tanulni tőle. Félt az emberektől. Számolgatott, ravaszkodott. Azért mondja neki Üdvözítőnk: „Először légy olyan, mint a gyermek. Újjá kell születned. Másképp nem jutsz az én országomba." (Jn. 3.)

Krisztus Urunk tehát a testben már felnőtteket inti: Legyetek olyanok, mint a kisdedek. Más szóval: Kezdjetek új életet. Az új élet hiába természetfölötti élet, annak is csak úgy gyermek-

korral kell kezdődnie, mint a természetes életnek. De e gyermekkor is éppúgy felnövésre hivatott, mint a természetes.

III. ISTEN GYERMEKEI.

(A bérmlás előtt.)

Mielőtt búcsút veszünk a gyermekkortól, mielőtt a lelki teljesedés szentségét föl vesszük, vessünk egy búcsúzó pillantást arra a kedves, szép időre.

Isten rendelése, az Egyház szokása egybefoglalja a természet és a kegyelem szerint való gyermekkort. Hiszen kicsinyeket szoktunk keresztelni.

Ha egy képben akarom jellemezni a gyermekkort, így mondanám: harmatos reggel.

A harmatos fűszál olyan nagyon pici. De mégis benne, rajta látod az egész napot! Szikrázik, villog, mutatja a fényben rejlő titkokat, ígéri már a növesztő világosságot, a gyümölcs-érlelő meleget.

A te lelkednek is volt ilyen harmatos reggele. A keresztség az égből hullott harmat. Az égből szállt és az eget tükrözi.

Mit mond Szent Tamás erről az eget tükröző harmatcsepről? Mit mond a megkeresztelt kisdéd lelkében élő áldott malasztról, megszentelő kegyelemről? Ennyit: többet ér egy ilyen kisdéd lelkében az a harmatcsepp, a kegyelem, mint az egész világ mindenestül! (S. Th. I. II. 113, 9, 2.)

Ha azt mondták volna szüleidnek: „Ne kereszteltessétek meg ezt a gyermeket. Inkább adunk nektek egy szép házat. Nagy földbirtokot. Autót, prêmes bundát, minden földi jót. De ne kereszteltessétek meg.” Azt kellett volna felelni: „Az a kis harmatcsepp, az a keresztvíz többet ér, mint az egész világ. Semmi pénzért, semmi kincsért arról le nem mondhatunk. Ha süket, ha vak, ha nyomorék lesz a gyermekünk, belenyugszunk Isten szent akaratába. De hogy a megszentelő kegyelem ne éljen benne, hogy Istené ne legyen, azt már nem.”

A megszentelő kegyelem mindennél többet ér! Ezért fogadták meg keresztszüleid a te nevedben: „Ellene mondok a Sátánnak! És minden pompájának!” Akármit ígér, akármivel kecsegtet. Most bér málkozni mész már. Állod-e ezt a fogadást? Örölsz-e, hogy Isten gyermeke lehetsz? Hogy Istent Atyádnak szólíthatod? Látod, ez örökre megmarad a gyermekkorból. Mindíg nyitva áll előtted Atyád kapuja. Isten neked nemcsak urad. Atyád!

De talán már bünbe estél. Nem vagy méltó,

hogy fiának szólítson. Akkor is mondd csak: „Fölkelek és Atyámhoz megyek.” Te talán nem voltál jó gyermeke. Ő mindig jó Atyád marad. Atyád marad lelki felnőtt korodban, megbérmált korodban, öreg korodban is. Megkereszteltek. Lelkedben hordozod az örök Atya eltörülhetetlen jelét. Eltévedt bárány vagy? Megtépett, beszeny-nyezett bundádba akkor is be van égetve a Pásztor pecsétje. Megismer. Magához von.

A gyermekkornak vannak egészen sajátos erői. A hajnali harmathullás ideje páratlanul szép. A gyermekkor tiszta. De ez a tisztaság inkább érintetlenség, mint erő. Könnyű tisztának lenni a harmatos hajnalon. Igaz, a rágó féreg, a nyálkás csiga is korán ébred. Van bimbó, hogy ki sem nyílt, máris romlás pusztít benne. De délben, mikorra lankadnak a szirmok, felhőzik a por, freccsen a sár, bizony akkor nehezebb tisztának maradni.

A bérmálás kegyelmet ad. Hogy gyermeki tisztaságodból, az ártatlanság, tudatlanság, elfátyolozott, megvédelmezett, rejtekben ápolt, széltől is óvott tisztaságból viharokkal szembe szálló, dúvadakat elriasztó, acélnál keményebb gyémántkristály-tisztaság legyen. A felnőtt, a férfi, az asszony, az Istennek szentelt szűz küzdelmes tisztasága.

Bérmálkozó! Ne ijedj meg az első kísértések-

től. Ne félj! Ne gondold, hogy elromlottál. Küzdelem nélkül nincs diadal. Éretlen szöllőt könnyű megőrizni. Az érettre szállnak a seregélyek, azt dézsmálnák a rókák, ha lehetne. A gyermek tisztasága szép volt és áldott. A megbérmált küzdelmes, diadalmas tisztasága ezerszer az!

A gyermek egyik leghelyesebb vonása, hogy olyan ragaszkodó tud lenni. Ha játszik, minden percben visszaszalad anyjához. Mindent elujsgol neki. Mindíg vele akar lenni. Nincs nagyobb fájdalma, mint az elszakadás, a magára hagyatottság. Egyedül lenni, sötétben lenni, sarokban állni ezért nem akar. Rossz neki egyedül maradni.

És mi a legfőbb öröme? Mi teszi boldoggá? Gyönyörűen megírta Mauriac: „Ha tudja, hogy tiszta a lelke és hogy szeretik, és hogy ő is szeret és hogy szeretetének nyitva áll az örökkévalóság.” (Souffrance et bonheur du chrétien.)

Isten gyermekei is mindig az Ő közelében járnak. Örömük, boldogságuk, hogy magukon érzik az ő atyai, jóságos szemét.

Kevés helyen láttam boldogabb embereket, mint egy nagy torinói kórházban, az Isteni Gondviselésről nevezett Intézetben. Súlyos betegek voltak. De legtöbben napiáldozók. És minden terem falán nagybetűs fölírás: DIO MI VEDE. Lát engem az Isten. Ó, hát ha lát engem, akkor én megmutatom, hogy engedelmes és türelmes gyermeke vagyok. Akkor fájdalmaimon keresztül

is mosolygok feléje. Akkor betegen és elgyöngülten is szeretetszolgálatokkal vigasztalom társaimat. Akkor példás és fegyelmezett leszek. Milyen könnyű mindez, ha Atyám szeme nyugszik rajtam!

A bérálás nem veszi el az Istent szerető lelkeknek ezt a ragaszkodó, hűséges, gyöngéd gyermeki vonását. De elmélyíti.

Néha bizony nehéz hinni, hogy Isten lát engem. Néha bizony nem érezzük Őt a közelünkben. Keresztes Szent Jánossal sóhajtuk: „Hová rejtőzködtél el? Miért hagytál itt sóhajok között?” (Szellemi páros ének.) Száraz a lelkünk, mint a repedezett föld. A levegőég úgy emelkedik fölöttünk, mint valami nyomasztó bura. Hiába térünk a templomba, nincs benne vigasztalásunk. Ünottan forgatjuk a Szentírás lapjait is. Egyedül, megtörve, kedvetlenül állunk a nagy, ellenséges világban.

Ilyenkor több kell, mint csak gyermeki lelkület. Ilyenkor a bérálásban lelkünkbe öntött kemény erő kell. Felkiáltunk talán Üdvözítőnkkel: „Istenem, Istenem, miért hagytál el engem” — de ha az ég nem válaszol, akkor sem veszítjük el hitünket, reményünket, szeretetünket. Jóbbal mondjuk ilyenkor: „Még ha megöl is, öbenne remélek... Tudom, hogy él az én Megváltóm, és meglátom még az én Istenemet!” (13, 15; 19, 25.)

Nem, nem maradhatunk mindig kényeztetett gyermekek. Az evangélium nem cukros víz. „Aki utánam akar jönni, vegye keresztjét *mindennap* és úgy kövessen engem.” (Lk. 9, 23.)

Ne pillanatnyi édes hangulatot keressünk a bérálásban. Az bizony kényelmetlen. Sokan vannak, tolonganak, várni kell, meleg van. Anynyi minden zavaró körülmény adódhat. Nem baj. Nem vagy már ölben hordott, széltől is óvott kisbaba. Férfiasodni kell, keményedni kell. Isten mentsen attól a jámborkodó típustól, amely az erő és hatalom Urát, a Seregek Istenét csak olyan enyelgő nagyapónak nézi. Hamis jámborság az, amely csak a kis Jézuskának akar hízelegni, de az Üdvözítő keresztjétől visszaborzad. Igaz, Isten végtelenül gyengéd, kimondhatatlanul jóságos: de az apostolokat tűzben és viharban bérálta meg!

A gyermek mozgékony és készséges. Mindig kíváncsi. Mennyit kérdez! Szeme örökké lesen áll. Futni, ugrani, lendülni, sietni szeret. Rugalmas. Fürge.

Ezt a gyermeki vonást is meg kell tartani. De ezt is másképen. Nem ugrabugrisággal, szeleburdisággal. Nem állhatatlan, csapongó, céltalan kapkodással. Isten gyermeke fürge és mozgékony marad. Keresi a jótett alkalmait. Üstökön ragadja az alkalmat. Bárhol kínálkozik valami érdemes, valami szép, valami szent és kegyes

szolgálat, lecsap erre az alkalomra, mint a héja. De közben egy a célja, egy az indítéka: a szent szeretet, Isten nagyobb dicsősége. Ahogyan a kis fecske fel és alá cikázik a levegőben, jobbra-balra fordul merész szögekben, ezerszer változtat irányt, de mindig csak egy a célja: fiókáit táplálni. Az Isten gyermekei is így sűrőgnek-forognak a világban. Megfordulnak mindenfelé, megpróbálkoznak mindennel. „Mindenkinek mindene lettem, hogy mindenkit üdvözítsek” (I Kor. 9, 22.) — ez az Isten gyermekeinek fürgesége, élénksége, sokoldalúsága, nyugtalansága.

Isten gyermeke nem ismeri a tespedést. Mint a szolgálatra kész gyermek, mindig isteni megbízásokkal és küldetésekkel van elfoglalva.

Izaiás próféta nagy látomása sokat mond erről. Magas, fölséges trónuson ülve látja az Urat. Dicsősége mindent betölt. Angyalok veszik körül: nem a mi játékos, pufók kis angyalaink, hanem az ősi keleti művészet komor, hatalmas, szárnyas géniusza. Dicsőítő énekük erejétől megremeg az óriási templom.

De a dicsőítő ének elnémul és megszólal az Úr hangja: „Kit küldjek, és ki megy a nevemben?”

Közben egyik angyal tüzes parázzsal érintette Izaiás ajkát. Megtisztította bűnei szennyétől. Izaiás pedig elindult az Úr küldöttéként. (Iz. 6.)

A megbérmált is mintha égi tüzrel tisztulna

meg, a gyermekes hibákat kiégeti, megsemmisíti az angyalhozta láng. És hallja az Úr kérdését: „Kit küldjek? Ki megy a nevemben?” Kit küldjek, — kérdi az Úr — aki megvédje országomat, terjessze dicsőségemet? Aki lelkeket mentsen és szenteljen? Aki küzdjön a kárhozatos hazugságok és a kerítő nyomor ellen? Aki tanúságot tegyen az igazságról? Aki az én szeretetemnek hírnöke, parancsaimnak munkása legyen? Kit küldjek a beteg és fájós lelkekhez, kit küldjek az elvakultakhoz, a kétségbeesettekhez? Kit küldjek a gyöngékhez és az ingadozókhoz?

És a hatalmas Úr, aki előtt az égi tiszta lelkek karai remegnek, akinek dicsősége eget és földet betölt, a te készségedet, ígéretedet, vállalkozásodat várja. A megbérmált, az Isten gyermeke az Úr elé lép és így szól: „Ime, itt vagyok. Küldj engem!”

IV. HIVATÁS.

(A bérmanév.)

Mikor valaki meghallja Isten hívó szavát és készségesen feleli: „Ime, itt vagyok, engem küldj!” — akkor már nem gyermek többé.

Szelíd, lankás folyóparton álltam egyszer. Jó napi járásra a tengertől. De egyszer csak éreztem az óceán lehelletét. Jobban a vízre néztem s láttam, hogy fölfelé folyik, s akkor eszembe jutott: dagály van s a tenger üzen a folyónak, messze kilométerekre felküldi sós habjait. Így jelentkezik, ilyen hullámlökésekkel üzen az élet, a jövő is az ifjúnak, mikor a hivatás első sejtelmeit villantja föl benne.

A lelki kiskorú zavartalan önzésében csak azt nézi, mit kaphat az emberektől. Nem hivatást keres, hanem életpályát, ahol „be lehet érkezni”. Hová érkezni? Isten házanépe közé, maradandó boldogságba? Ó nem. Elég neki a kényelem és a nyugdíj. Egy valóságos eleven gyerek mondta

nekem egyszer: „Apám azt mondta, hogy hivatalnok leszek. Mert ott nem kell dolgozni és nyugdíjat kapok.” A gyerek nem volt nagykorú. Rendben is van. De az apja sem. Ezek még csak nem is sejtették, mi a hivatás.

Minden emberi hivatás gyökere és példaképe a Krisztus hivatása. Krisztusé, aki mondotta: „Az Emberfia nem azért jött, hogy kiszolgálják, hanem hogy ő szolgáljon.” (Mt. 20, 28.) Ami nála merő irgalmas jóság, az nálunk kötelesség. Amivel a mennyei Atyának tartozunk, azt egymásnak kell leszállnunk. A bérálás arra figyelmeztet: Itt az idő, indulj embertestvéreid közé és rödd le adósságodat!

Es ilyenkor itt az ideje, hogy a megbérmált önmagába tekintsen és megkérdezze magától: mit adhatok én embertestvéreimnek?

Szép jele ennek az új névadás szokása. Mikor bérmanevet választunk, tulajdonképpen programot és eszményt is választunk. Kicsiben hasonlít ez a pápák névválasztásához: a választott új név életprogramm. Akkor is, ha egyszerűen bérmaszüldő nevét választottad: mert akkor az ő jellemében találsz valami követésreméltót, az ő példája szerint akarod saját hivatásodat betölteni.

Aki hivatását megtalálta, az mélyebb értelemben önmagára talált. Gyönyörű jelképe a Jelenések könyvében: „A győztesnek egy fehér

kavicsot adok, s a kavicsra írva új nevet, amelyet más nem tud, csak aki kapta." (2, 17.) Ez a fehér kavicsra írott új név a megtalált, fölsímt, megvalósított hivatás. Ez Isten szolgálai egész életének titka, mozgató ereje, értelme. A Szentírás nyelvén név és lényeg egyet jelent. Ábrahám, Jákob vagyis Izrael az ószövetségben, Keresztelő Szent János, Szent Péter az újszövetségben akkor kapnak nevet, amikor hivatást.

Mikor majd a püspök bérmaneveden szólít, fohászkodjál Istenhez: Uram, Te milyen néven hívsz, milyen néven szólítasz engem? Add, hogy meghalljam azt a nevet, s teljesítsem, életem egész tartalmával betöltsen hivatásomat!

De hát vajjon mindenkinek van-e valami hivatása? Nem egyedül csak a nagyok, a választottak kiváltsága-e az, hogy Isten nevükön szólítja őket? Sokan a hivatás szó említésére csak a szerzetességre, papságra tudnak gondolni. Pedig hát nyilván nem lehet mindenki pap meg szerzetes.

Hallgassátok, mit ír Szent Pál: még a rab-szolgaság is lehet hivatás! „Mindenki, amely hivatásra hivatott, abban maradjon meg. Szolgának hivatál? Ne gondolj vele..." (I Kor. 7, 20.) Hiszen épp most láttuk, minden hivatás végeredményben szolgálat.

De a magasabbrendű hivatás is sokkal több,

mint amennyien meghallják és eleget tesznek neki. „Sokan vannak a hivatalosak, kevesen a választottak.” (Mt. 20, 15.) Mert kevesen figyelnek az Úrra az ifjú Sámuel figyelő szívével: „Szólj, Uram, mert hallja a te szolgád.” (I Kir. 4, 9.)

Igaz, nagyon kevés embert hív az Úr olyan közvetlenül, mint Mátét a vámszedő asztaltól, vagy Andrást a háló mellől. Sok szent évekig, évtizedekig küzdött, bolyongott, míg rátalált hivatására. Ne várjunk égi szózatot, csodás megvilágítást. Természetünk, képességeink, tehetségünk, helyzetünk, alkalmaink a jóra, sőt vágyaink és álmaink is mind útbaigazítanak a hivatás felé, melyet Isten nekünk szánt. Még az is boldogító hivatás eszközévé válhat, ami az élet keserű kényszerének látszik. Marillac Szent Lujzát sok szenvedése érlelte meg arra, hogy a szenvedők vigasztaló angyalává lehessen. Loyolai Szent Ignácot súlyos sebesülése, Kapisztrán Szent Jánost a bebörtönzés, Borgia Szent Ferencet pártfogójának halála vezette hivatásának útjára.

Isten senkit sem teremtett hiába. Van valami, amit csak te tudsz megvalósítani és senki más. Ha pedig mást nem is tudnál, még a türelmesen viselt sikertelenség is lehet hivatás. "They also serve who only stand and wait" — azok is Őt szolgálják, akik mozdulatlan állnak és paran-

csait lesik — írja a megvakult Milton, mikor abba kell hagynia munkásságát.

Hogyan ismerjük fel hivatásunkat? Szépen írja Mme Curie: „Hinni kell, hogy valamire van tehetségünk. S ezt a tehetségünket ki kell fejtenünk, akármibe kerül is!” Ez a mondat az ő dióhéjba foglalt élete. Tegyük azonban hozzá: a hivatásnak a Hívó ad értelmet; földi hivatásunkat Krisztusért, Krisztussal kapcsolatban, Krisztus által kell betöltenünk.

Azért bértálcázol, hogy Krisztus hűséges és tevékeny szolgája légy. Szolgálatodnak rendje-módja: hivatásod. Ez a szó mindent magába foglal, amivel Istennek tartozol.

Mikor hivatásunkra gondolunk, vessünk számot az áldozattal, melyet az tőlünk kíván. Hívás és áldozat elválaszthatatlan fogalmak. Ezer és ezer kedves és szépséges dologról kell lemondanunk, ezer és ezer lehetőséget el kell mulasztanunk, hogy hivatásunkat hűségesen betölthes-sük. A tudós fakó arca és hajlott háta, a kovács fekete, vasporos, érdes keze, a nagyanyó baráz-dált képe és csoszogó lépése, az órás rövidlátó szeme: mind azt hirdetik, hogy hivatásunkért áldozatot kell hoznunk.

Krisztus Urunk egyik példabeszédéből kiol-vashatjuk a hivatás erkölcsét. Ha valaki közüle-tek tornyot akar építeni, ugye leül előbb és ki-számítja, telik-e a szükséges költségekre. (Lk.

14, 28.) Csak kinevetik, ha belekezd a vállalkozásba, de nem telik neki a befejezésre. Hivatásunk vállalásakor vessünk számot a szükséges áldozatokról! Tegyük ezt meg bérálásakor! Most szállnak lelkünkbe a Szentlélek adományai: a tanács, hogy tisztán lássuk helyzetünket, az erősség, amely nagylelkűvé és áldozatosná tesz, a bölcsesség, amely mindent Isten szempontjából mutat meg nekünk.

Nem az a nagy kérdés, milyen hivatást választottunk. Az a kérdés, mekkora bennünk a szolgálatra kész szeretet. Minden hivatásban tetszhetünk Istennek. „Különbözőek a kegyelmek, de egy a Szentlélek. Különbözőek a szolgálatok, de egy az Úr.” (I Kor. 12, 5.) Akár magad választottad hivatásodat, akár az élet kényszerítette rád, a bérálás kegyelme mindig megszentelheti.

A hivatás értékét nem az emberi tekintetek, nem a külső fény, pompa, tisztelet adja meg, hanem a lélek. „A fényes palota ablakából éppoly únottan lehet a Dunára tekinteni, mint a szobi téglavetőből.” (Prohászka.)

Milyen mélyen érezte ezt az a csodálatos lélek, Scheibl Szabin ferences testvér! Szíve nagy vágya — áldozópap szeretett volna lenni — nem teljesülhetett. De ő segített magán. Egész életét tette áldozattá! Hogyan ír édesanyjának, mikor megtudja rendi előjárói döntését: „Megértettem az Istent, akinek gondviselő akarata

teljesen kielégít. Tudom, szeretnének a szószéken látni, Isten igéjét hirdetve, az oltáron szentmiseáldozatot bemutatva, a papi méltóságban látni; de ez mind a mi akaratunk, az Istené más, tehát hódoljunk neki! Legyen meg a Te akaratod! . . . Nagyobb az: engedelmesség áldozatává lenni, mint áldozatot bemutatni . . .” (P. Oslay: Szabin testvér, 71. l.)

A vállalt hivatásért minden áldozatot meg kell hozni. Mint Bosco Szent János, aki kötélén táncol, cirkuszt játszik, hogy tandíját összeszedhesse; mint Kőrösi Csoma Sándor, aki éveket tölt a fűtetlen, húszfokos hideg tibeti sziklakolostorok celláiban, hogy népe eredetére egy kevés világosságot deríthessen.

A hivatás vonalán hozott áldozat többet ér minden más, önként vállalt önmegtagadásnál. A tanuló legjobb önmegtagadása, ha megtanulja a leckéjét, csendesen, rendesen ül az iskolában és eltűri, ha igazságtalanul is torkolják le tanárai. A háziasszony legjobb önmegtagadása a főzés, mosás, takarítás. P. Biró Ferencnek panaszkodott valaki, hogy nagypénteken nem engedték el a boltból szentsírt látogatni. „Elég nagypéntek az magának, ha a boltban kell maradnia” — felelte a páter.

A nagykorúság szentségében ünnepélyesen vállalod, hogy helyt akarsz állani Krisztusért az életben. Ez azt jelenti, hogy lelkiismeretenednek

elsősorban hivatásod betöltése körül kell forognia. Egy régi domonkosrendi szerzetes enni sem akart azokon a napokon, mikor nem prédikált. Azt hitte, hogy ezeken a napokon nem felelt meg hivatásának. Még sokkal komolyabb és szigorúbb példát olvasunk Nagy Szent Gergely életében. A bőkezű alamizsnás pápa egy napon megdőbbenve értesült arról, hogy egy koldus éhenhalt Rómában. Ha a pápa tudta volna nyomorult helyzetét, föltétlenül segített volna rajta. Így mérhetetlen szomorúság fogta el a hír hallatára. Keservesen vádolta magát: „Hát ilyen pásztor vagyok én! Így gondoskodom az enyéimről!” Másnap nem ment misét mondani. „Méltatlan vagyok!” — mondotta. — „Nem vehetem magamhoz az Úr testét. Hűtlen voltam hivatásomhoz!”

Van-e szebb látvány, mint a hivatásához mindhalálig hűséges ember? Milyen csodálatos Szent Béda egyháztanító utolsó óráinak története! A súlyos betegség már kiütötte kezéből a tollat. Tanítványai könnyes szemmel állanak a betegágy mellett. A mester utolsó munkája, Szent János evangéliumának fordítása befejezetlen maradt.

— Mesterem, — szól tanítványa, Wilfrid — már csak egy fejezet hiányzik. Ha már nem írhatod meg, nem tudnád legalább tollba mondani?

— Irj hát! — felel a haldokló.

És színtelen, gyöngé hangon suttogja a foly-

tatást. Közben a cellába gyülekeztek összes szerzetestársai. Béda búcsút vesz tőlük. Mikor már mindegyiküktől elbúcsúzott, Wilfrid ismét megszólal:

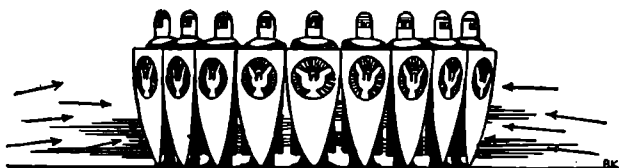
— Már csak egy vers hiányzik.

— Ird hát — suttogja Béda.

— Vége — szól a tanítvány.

— Valóban vége. Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek.

Ezek voltak Szent Béda utolsó szavai. Ime, így hal meg az igaz. Hűséges volt mindhalálig.

V. ÖRÖK PECSÉT.

(A bérnási jegy.)

A keleti szertartásban e szavakkal bérnálnak: „A Szentlélek ajándékának pecsétje.” Vagyis e szentségben Isten a bérnálnakó lelkét az örökkévalóságra megjelöli, lefoglalja magának. És ez a lefoglalás, ez a pecsét maga nagy ajándék, maga nagy kitüntetés.

Egy ilyen pecsét már volt a lelkünkön, mielőtt megbérnálnak. Ez a szent jel, ez az isteni bélyegző a keresztségben adatott nekünk. A keresztség jele azt jelentette: ez a lélek Krisztusé. A keresztség jele első nemesi pecsétünk. Bizonyítja, hogy Krisztustól születünk. Isten gyermekei vagyunk tehát. Mi elfeledkezhetünk róla, de Isten sohasem feledkezik el rólunk. Elfeledkezhetik-e vajjon az asszony csecsemőjéről, kiveshetik-e szívéből a könyörület gyermeke iránt? „Hát ha ő elfeledkezik, én bizony nem

feledkezem meg rólad" — üzeni az Úr a Prófétával választottainak. (Iz. 49, 15.)

A keresztség pecsétje tehát előjogokat, kiváltságokat, kitüntetést, nemességet ad a léleknek. Igaz, kötelességet is ró rá. „Noblesse oblige”: Isten gyermekének rangjához méltóan kell viselkednie. Meg is kellett ígérned: „Ellene mondok az ördögnek.” Minden alávalóság, minden szenny, minden bűn méltatlan hozzád.

A bérálás pecsétje több ennél. Ez már nemcsak rangot és kiváltságot ad, hanem hivatást és feladatot, kötelességet és külön teljesítményt követel tőled.

Olyanféle dolog ez, mint katonáéknál a tiszti kardbojt. Már régen fölesküdt az a katona, már régen hordja az angyalbőrt, már eddig is becsülettel, tisztességgel kellett viselkednie: de ha tiszti kardbojtot kap, az mégis más! Többé lett, mint eddig volt, de többet is várnak tőle.

Egy francia tábori kórházban történt. Fogytán volt az altató. Egy sebesült tiszt fekszik a műtőasztalon. El akarják altatni. „Nem kell” — súgja. — „Il faut garder le chloroforme pour les non-gradés” — kapja a legénység a kloroformot. Egy tisztnek tűrni kell tudnia.

A lélekbe pecsételt eltörölhetetlen jegy görög neve: *charaktér*. Innen a karakter, vagyis jellem

szó. A megbérmálnak karakternek, jellemes embernek kell lennie.

Milyen az a karakter? Krisztus Urunk megmondja. Keresztelő Szent Jánost állítja elének:

„Mit mentetek ki a pusztába látni? Széltől hajlított nádat-e? Lány ruhákba öltözött embert-e? . . . A mennyek országa erőszakot szenved és az erőszakosok ragadják el azt.” (Mt. 11, 7—17.)

Aki jellem, az nem úgy éli az életét, mint az utcán szeszélyesen játszadozó kisgyerek. Tudja, mi kell és tudja, mi nem kell neki.

A nádszál-emberkére ne támaszkodjál! Mert ha nádszálra támaszkodol, eltörik és átfúrja a kezedet. (Iz. 36, 6.) Keresztelő Szent János nem nádszál volt, hanem tölgy. Ő nem lány ruhákban szeretett járni, és ételül elég volt a sáska és a vadméz. És azért lakásul elég volt neki a börtön is. De az igazságból nem engedett. Fejét vették érte, hogy olyan erőszakosan vallotta az igazságot. „Az erőszakosaké a mennyek országa.”

Pauler Ákos szerint a művelt embert az jellemzi, hogy erős önmagával és a természettel szemben. A krisztusi karakter ilyen értelemben erős, erőszakos. Nem másokat akar a maga képére formálni: hanem önmagát alakítja az eszmény szerint, örökké hűséges a megismert igazhoz és jóhoz.

Marcus Aurelius császár pogány létére meg-
érezte, mi a jellem. „A tengerbe nyúló szikla-
fokot folyton verdesik a hullámok. Megtörnek
rajta. A sziklafok mozdulatlanul áll. Rajta túl el
kell csitulnia a haboknak.” Ilyen az erős jellem.
Az indulat, a szenvedély, a kísértések viharos
hullámai nem vesznek erőt rajta.

Minél magasabbrendű az élet, annál jobban
megőrzi alakját a külvilág minden behatásával
szemben. A hüllő melegben meleg, hidegben
hideg. A karakter nem hüllő, hanem hideg, rideg
világban is tud tüzes és forró lenni. Mécs László
írja egy mélyértelmű versében, hogy csak a dög-
lött pisztráng úszik az árral. A jellem ár ellen
úszik, mert az árral úszni annyi, mint kényelem-
szeretben, tunyaságban, tehetetlenségben, a
változó áramlatoknak való szolgai megadásban
elveszteni magunkat. „Aki szereti életét,” —
mondja Üdvöztőnk az ilyen puhányokról — „el-
veszti”, a kemény jellemre pedig azt mondja: „és
aki életét gyűlöli a világon, örök életre szerzi
meg”. (Jn. 12, 25.)

A jellem tanúskodik a lélek halhatatlanságá-
ról. Kiemelkedik a térből és az időből, nem fog
ki rajta az évek múlása, sem a távolság. Milyen
az igazi jellem?

Úgy háromszáz éve élt Schleswigben egy
béreslegény. Igaztalan vádba fogták. El kellett
bujdosnia. Csak annyit mondhatott a menyasszo-

nyának: „Várj!” A leány várt. Harminc évig. Harminc év múlva levelet kapott: „Margitomnak. Ha még úgy gondolsz rám, ahogy én terád, gyere hozzám Hágába és légy a feleségem. Hollandus admirális vagyok most. Völegényed, akit most Nys de Bombellnak neveznek.” És Margit megvárta, hozzá ment. Ezek jellemek voltak. (Langbehn.)

És jellem volt De Veuster Demjén missziós-
atya, aki viruló ifjúságában elvitette magát Molo-
kai szigetére, a belpoklos szigetre, az élő halottak
közé, és velük maradt élete utolsó lehelletéig,
míg róla is lerothadtak tagjai. És Holzknacht
bécsi tanár, a röntgensugarak kutatója, akinek
előbb egy ujját, majd a kezét kellett levágni,
ísről-ízre, amint tovább és tovább roncsolták a
rejtelmes sugarak, de ő mindhaláláig folytatta a
kutatást a gyógyítás titkáért.

Vagy jellem volt Ward Mária, aki nem
vette igénybe a császár védő kezét, önként ellen-
ségei hatalmába adta magát, hogy még a rosszul
tájékoztató, ridegen rendelkező pápának se
maradjon adós a köteles engedelmisséggel.

Ilyen jellemhez segít a bérálás kegyelme.
Ilyen jellemes magatartásra kötelez az eltöröl-
hetetlen pecsét. Isten Egyházának elsősorban
jellemekre van szüksége. Láttál már „bombabiz-
tos” építkezést? Néhány betongerenda az erős
keret. Közüket egész vékony téglákkal is kitölt-

hetik: a betongerendák mindent összetartanak. Ami a betongerenda az épületben, az a kemény jellem az Egyházban, az országban a jó intézményekben.

Mikor Gedeon megütközött a mádiánitákkal, — olvassuk a Bírák könyvében (7.) — először is megkérdezte seregét: „Ki fél?” És elküldte a félénkeket. A sereg kétharmadát. Akkor a folyóhoz vezette a többi. Hadd igyanak. S a kényelmeskedőket, a víz mellett letérdelve megpihenőket ismét elküldötte. Így csak háromszáz maradt harmincezer emberből. Háromszáz válogatott harcos. És győztek. Mert Isten harcaiban nem a sokaság, hanem a jellem ér csak valamit. „Nem sokaság, hanem lélek s szabad nép tesz csudadolgokat.” (Berzsenyi.)

Krisztus Urunk Egyházát kemény jellemek vasbetongerendáira, kősziklaalapjára akarta építeni. „Te Péter vagy, azaz kőszikla” (Mt. 16, 18.) — mondja az első pápának. És az első pümkösd bérmlási kegyelmével valóban kősziklajellemmé is tette. Nem a vagyon, nem az előkelő származás, nem a nagy tudomány, nem a szeszélyes tömegek kegye teszi az Egyházat naggyá és erőssé, hanem a kőszikla-jellemek. Akik oda tudják vágni a kemény igazságot, mint Szent Péter és az apostolok: „Inkább kell engedelmeskedni Istennek, mint az embereknek.” (Ap. csel. 5, 29.) Isten Egyházában nincs helye a fogpaszta-gerin-

ceknek, a színüket változtató kaméleonoknak, a szél járásával forgó szélkakasoknak. Krisztus Urunktól egyenességet tanulunk: „Legyen a ti beszédek: igen, igen, nem, nem.” (Mt. 5, 37.)

Kik tudják az Egyház ügyét diadalra segíteni? Ó, nem a számítók és az ügyeskedők, nem a megalkuvók és a helyezkedők, hanem az olyanok, mint a nemzetek nagy Apostola: „Számptalan fáradság, igen sokszor fogság, módfeletti verések, gyakori halálvesztély által. A zsidóktól ötízben kaptam egy híján negyven ütést. Háromszor megvesszőzést szenvedtem, egyszer megköveztek. Háromszor ért hajótörés, éjjel-nappal a mély tengeren voltam.” (Azt nem írja, hogy utolsó hajótörésekor egyedül az ő bátorsága és lélekjelenléte mentette meg az egész legénység életét. Ap. csel. 27.) „Gyakran voltam úton folyóvizek veszélyében, rablók veszélyében, veszélyben a saját nemzetemtől, veszélyben a pogányoktól, veszélyben városban, veszélyben pusztában, veszélyben tengeren, veszélyben hamis testvérek között, fáradságban és nyomorúságban, sok virrasztásban, éhségben és szomjúságban, sok bőjtölésben, hidegben és köntös nélkül, és ami ezen felül van, naponkénti zaklatásom, az összes egyházak gondja.” Nem érzitek ebben a lélekben a Szentlélek adományát, az erősség csodáját? Ilyen állhatatosság emberi erőből nem telik. De telik az Istenéből. Szent Pál elárulja titkát: „Min-

denre képes vagyok Az által, aki nekem erőt ad." (Fil. 4, 13.)

A tartós, nagy és maradandó birodalmak is csak a jellemre épülnek. Rongy emberek, hazugok, népámitók ideig-óráig boldogulhatnak, de Isten azután úgy bánik velük, mint Izaiás prófétánál olvashatjuk (10, 4. skk.) Asszíriáról. Haragjában botnak, büntetésnek használja a többi nép ellen, de azután kettétöri „haragja vesszejét”.

A magyar történelem ereje: az első, a szent király. Akik ennek az országnak igazán jót tettek: makulátlan, tiszta jellemek voltak. Mind-egyik nagy magyar elmondhatta volna Deák Ferencsel: „Én csak a „kisbírótól” félek (lelkiismeretétől), senki mástól.”

Eddig az utolsó nagy országalapító Washington György, az első északamerikai elnök. És mit emleget róla népe legszívesebben? Hadvezéri tényeit, politikai beszédeit? Nem. Hanem egy egyszerű kis történetet, amelyik Washington kristálytiszta jellemére vet fényt. Benne van ez minden angol olvasókönyvben. A későbbi elnök akkor még csak kisgyerek volt. Apja felindultan, magából kikelve jön haza. Valaki fejszezsapásokkal tönkre tette legszebb gyümölcsfáit. A más-kor nyugodt férfira rá sem lehet ismerni, szinte őrzöng dühében. A kis György kissé elsápad, de azután nyugodtan mondja: „Én voltam. Indi-

ánosdit játszottam." És az apa: „Nem bánom a fákat. Többet ér nekem, hogy egyenes, őszinte gyerek a fiam."

Amely országban jellemesek az emberek, ott a közvagyon nem csákiszalmája, ott nem fojt meg minden életet a bizalmatlanság és az állandó ellenőrzés. A londoni autóbuszon ismeretlen az „ellenőr" intézménye. Ott tudják, hogy a jellem nem vértanúságnál kezdődik, hanem a legapróbb, krajcáros dolgoknál.

A jellem ott kezdődik, mikor másról a háta mögött is úgy beszélünk, mintha magunkkal szemben találúnk. Mikor munkánkat ellenőrizetlenül éppúgy végezzük, mint mikor szem előtt vagyunk. Ott kezdődik, mikor alsóruhánk legalább éppoly rendes és tiszta, mint a felső. Mikor a koldusasszonnyal éppoly udvariasak és figyelmesek vagyunk, mint a kegyelmes asszonnyal. A jellem szívébe zárja Széchenyi mondását: „Nem látszani — lenni!"

Elbotolhatunk mindnyájan. A jellemes ember sem tud minden vétket elkerülni. De ha hibázik, beismeri. Kölcsey Ferenc az egész nemzet színe előtt vádolta magát, hogy rideg kritikájával megkeserítette Berzsenyi utolsó éveit. Fénelon érsek egyik könyvét a Szentszék elítéli: Fénelon erre szentségtartót készített, amelyen egy angyal látható, amint lábbal tapossa az elítélt művet.

A bértálas legfőbb célja, hogy megerősítse

bennünk a jellemet. Az igazi jellemek a Szentlélek tüzeből születnek. Mint Szent István vértanú: „telve hittel és Szentlélekkel”. (Ap. csel. 6, 5.)

A Szentlélek krisztusi szívet alakít ki bennünk. Szent István vértanú az Üdvözítő szavaival imádkozik megkövetőiért. Ha jellemesek akarunk lenni, tekintsünk Jézus Szívére. Imádkozzunk gyakran: „Alakítsd szívemet a te Szíved szerint!”

Ha a karakter, a jellem legfőbb fokát keressük, akkor Krisztus Urunkra tekintsünk. Ki rajzolhatja le ezt a Krisztus-arcot? Az evangélisták tollát a Szentlélek vezette; de még az Evangéliumban is csak sűrű fátyolon át látjuk az Atya Egyszülöttének vonásait.

Hát még az emberi kézzel festett, vésővel márványba dolgozott Krisztus-képek! Bármily nagy művész alkotta, mindig fájdalmasan elégtelen marad. Az egyetlen megnyugtató, tökéletes Krisztus-arcmás a torinói lepel. Mert azt maga az imádandó Üdvözítő szent teste nyomta a vászonra. Az egyetlen jó Krisztus-kép az, amelyet Megváltónk önmagáról készített. És ha bárki igazán Krisztust tudja látni az oltárképen, az érmeckén, a festett szobron, a bádögfeszületen, annak egy a magyarázata: Krisztus már ennek az embernek a lelkébe vetítette az ő képét. A

lelkünkben élő Krisztus-kép teszi nekünk kedvessé a gyarló emberi ábrázolásokat is.

Lelkünkben pedig azért él a Krisztus-kép, mert mint a torinói szent lepelre, úgy a keresztesény lélekre is Krisztus Urunk maga rajzolja rá képmását. Három szentség ad eltörölhetetlen jegyet, azaz három szentség pecsételi mindörökre lelkünkbe Krisztus képét. Ez a három szentség: a keresztség, a bérálás és az egyházirend.

A keresztségi jegy mintha a gyermek Jézust vetítené lelkünkbe. A gyermek Jézushoz tesz hasonlónak, az ő Atyját teszi a mi Atyánkká. Az ő sérthetetlen tisztaságához méltó tisztaságot követel a mi lelkünktől is. Az egyházirend a szenvedő Jézus képét hivatott a pap lelkébe rögzíteni. Hogy áldozata a Krisztus megváltói áldozata lehessen. És a bérálás? A bérálás az élet urát, a földön járó, tanító, áldást sugárzó, lelkeket mentő Krisztus képét vetíti lelkünkbe. Azét a Krisztusét, akiből „erő ment ki és meggyógyított mindeneket”. (Lk. 6, 19.) Az életet bíró, az életben diadalmas, a világfölényes, a harmónikus, a teljes, kiérett, befejezett, tökéletes krisztusi karaktert.

Nem azt mondjuk ezzel, hogy minden megkeresztelt olyan, mint a gyermek Jézus. Nem azt, hogy minden papban örökké él a Krisztus áldozati szelleme. És nem azt, hogy minden megbérmált a krisztusi napsugaras és fölséges jellem

szépségét sugározza. Csak attól, hogy megkereszteltek, csak attól, hogy pappá szenteltek, csak attól, hogy megbérmáltak, még nem leszek jó. A király méltatlanná lehet koronájához. A tiszt méltatlanná lehet kardbojtjához. De nem szabad azzá lennie. A keresztény, a megbérmált, a pap is méltatlanná lehet ahhoz a Krisztus-képhez, amely eltörölhetetlenül lelkébe pecsételtetett. De akkor is ott marad a Krisztus-kép: mint tekintet, mint az utcán velünk szemben felbukkanó elárult jötevő, mint a szebb múlt kitörölhetetlen emléke az elzüllött ember szívében.

A bérmálás találkozás Krisztussal. Elfelejtheti Krisztus arcát, aki egyszer meglátta? Hűtlen lehet hozzá, elárulhatja, megtagadhatja egyszer, de el nem felejtheti.

Emlékeztek a gazdag ifjúra, akit az Evangélium egy percre elénk állít? Aki minden parancsot megtartott és most Krisztus Urunkhoz járult: „Mit tegyek még?” „Oszd el mindenedet és kövess engem.” Az ifjú nem tette meg. Búsan, bánatosan odébb állott. Nem volt ereje az áldozatra. De mit gondoltok, nem érezte magán egész életében Jézus tekintetét? Elfelejthette ezt a jelenetet? Elfelejthette Krisztus utána néző szemét?

Lelkünkben hordjuk a Krisztus-arcot. Ez a Krisztus-arc már most is bíránk. Már most leolvashatjuk arról az Arcról, miképen fog az íté-

letkor ránk tekinteni. Ez az arc cselekedeteink eleven mértéke.

Igaz, a közömbösség, a felületes, léha gondolkodás porral lepheti be a lélekbe rajzolt pecsétet. Van, aki talán alig is gondol rá, hogy milyen örök valóságot hordoz magával, mióta megkeresztelték, mióta megbérmálták. Megbérmálkozott. De bérmálása nem volt élmény. Nem hatódott meg. Nem tetszett neki. Ezer apró körülmény zavarta az áhítatát. Nem is készült rendesen. Éppen nehéz vizsga várt rá. Vagy valami sportesemény foglalta le. Más gondja volt. Elment bérmálkozni, mert mindenki más is elmegy.

Hiszen kár, kár. Bérmálkozni is csak egyszer lehet. De a kárt még jóvá lehet tenni. Van még rá orvosság. Hiszen a szórakozottan, hidegen, áhítat nélkül fölvetett bérmálás is Krisztus eltörölhetetlen jegyét nyomta lelkedbe. Fújd szét a port. Tisztítsd le a szennyet. Szabadítsd ki a parazsat a hamu alól. Lelked mélyén ott izzik, örökké ott fog izzani a krisztusi lelkelet parazsa. Talán idegentest marad benne. Nem talál táplálékot. Eddig még sohasem lobbantott lángra. De ott van. Várja, hogy feléje fordulj. Várja, hogy odafigyelj. És mindig kész arra, hogy eleven erővé váljék benned.

Láttál már jerikói rózsát? Különös egy növény. Hónapokig, évekig tarthatod szárazon.

Szürke, semmitmondó kis csomó. De ha vízbe dobod, egyszer csak kerekedik, teljesedik, bontakozik. Szép, üde, eleven növény lesz újra. A bérálás jegye is rejtőzhetik lelkedben. Szárazon. Összezsugorodottan. Elhanyagolva. De öntözd meg az áhítat és elmélkedés vizével. És elámulsz majd, hogy mit rejtett a lelked.

VI. NAGY PRÓBÁK IDEJÉN.

(Keresztjel a homlokon.)

A bérálás egyik neve confirmatio, azaz megerősítés. A lelki erősség legnagyobb foka Szent Tamás szerint a csapások rendületlen elviselésében áll.

Szépen dicsóíti Horatius is az erős jellemű embert: „Si fractus illabatur orbis, impavidum ferient ruinae” — ha ég és föld összeomlik s rázuhan, akkor sem sápad el. De mennyivel hatalmasabb képet rajzol a megbérmáltak erősségéről a Jelenések könyve!

A Jelenések könyve nemcsak — sőt nem is elsősorban — a világ végéről szól. Nem is a történelem bizonyos eseményeiről és jeleneiről. Minden időben azt hiszik, hogy éppen most vannak az „apokaliptikus”, vagyis a Jelenések könyvében leírt idők. Ennek könnyű meglelni a nyitját. A Jelenések Könyve az Egyház egész küzdelmes életét és minden megpróbáltatását egy

hatalmas képsorozatba foglalja össze. Össze-folyik benne a múlt, jelen és jövő. Ne cigány-asszonyos jóvendőmondást keressünk benne, hanem az egész történelem látomásos, költői jellemzését.

A nagy szenvedések, az ijesztő sorsfordulatok, népek, birodalmak, embermilliók viszontagságai, pusztulása, a történelem örökké visszatérő nagy motívuma. Kultúra kultúra után, világbirodalom világbirodalom után száll sírba, forradalom követ forradalmat, a nyugalanság, a békétlenség, az elemi csapások, az emberi gonoszság viszáljai újra és újra kínokkal barázdálják az emberiség homlokát.

A hívő lelket nem lepik meg a kemény és fájdalmas események. Hiszen ő jól tudja: „media vita in morte sumus” — mikor legjobban virul az élet, akkor is csak hajszálnyira a halál. Tudja, hogy nincs nekünk itt „maradandó városunk”. (Zsid. 13, 14.)

De azért a kereszténynek is húsból való, érző szíve van. Jézus megsiratta a pusztulásra ítélt Jeruzsálemet: hogyan siratná meg a keresztény halálra ítélt kultúráját, nemzetét, kedveseit.

És hogy ez a siratás ne fajuljon kétségbeeséssé, arra ad kegyelmet a bérálás szent ereje. A kereszt jele a homlokon! Szembenézünk a fájdalommal, vállaljuk a szenvedést, nem rettegünk a csapásoktól. „Az a legény, aki állja.”

Mit ígér hát a Jelenések könyve a béráltaknak? Azt talán, hogy hajuk szála sem görbül meg, míg a bűnösök szenvednek és nyomorognak? Hogy kiszabadulnak ebből a siralomvölgyéből, és páholyból nézhetik a többiek kínlását?

Isten gondolatai sokkal fönségesebbek. Isten egész más kitüntetésekkel oszt kedveseinek. Figyeljünk csak az Írásra!

A szent szerzőt látomása Isten örök trónusa elé ragadja. Isten Báránya ott megnyitja a történelem hétpecsétetes könyvét. Isten Báránya, az áldozatos, szenvedésében diadalmas Megváltó a történelem középpontja, egyedül ő adja kezünkbe a történelem nyitját. Nélküle nincs megoldás, nélküle értelmetlen és kétségbeejtő katasztrófák sorozatának tűnnék minden. De ha az ő nyomában járunk, szenvedéseink a megváltás keresztútjává magasztosulnak.

A Bárány tehát megnyitja a hét pecsétet; és a látó hét súlyosabbnál súlyosabb csapást lát az emberiség fölé tornyosulni. Végül négy angyal, Isten megfellebbezhetetlen akaratának kemény végrehajtója, már-már lesújt a világra. De egy hatalmas hang hallatszik: „Még ne!” Előbb meg kell jelölni Isten szolgálóinak homlokát.

És megjelölik őket. Százezreket. Végeláthatatlan sereget. „Minden népből és törzsből és fajtaból és nyelvből. A trónus előtt állnak, a

Barány színe előtt. Pálma (vértanúság és diadal jele) a kezükben." (Jel. 7.)

A diadalmas sereg hódol az Úr előtt.

„Kik ezek a fehérruhások? És honnan jöttek?”
— „A nagy gyötreléből jöttek. A Bárány vérében mosták fehérre köntösüket. Azért vannak most Isten trónusa előtt. Nem éheznek és nem szomjaznak többé, nem éri őket a nap heve. Mert a Bárány kormányozza őket és az élet vízforrásaihoz vezeti őket. És Isten minden könnyet letöröl a szemükről.”

Ime, a megbérmáltak égi helye! Ime, akik méltók voltak a kereszttel jelölt homlokukon. Akiknek nem hiába mondta a főpap: „Megjelöllek a kereszttel és megerősítek az üdvösség krizmájával.”

Most azután csöndesség támad az égből. A csöndességnek ezek a percei a megbérmált lelki állapotát is jelzik. Mikor a püspök megjelölte a homlokodat a kereszttel, magadra maradsz gondolataiddal, elszánásoddal, Istennek ajánlott nagylelkű elhatározásaiddal.

És még egy nagyobb csöndesség, hosszabb, békés, nyugodt időszak adatik neked. Ha most nem a bérmálás szertartására gondolunk, hanem életednek arra az időszakára, mikor bérmálkozol. A bérmálkozók többnyire még a szülői házban

laknak, még a készüllet éveit élik. Az élet kemény, követelése, hatalmas erőfeszítései, erőszakos igényei nem jelentkeztek még. Csönd van. Vihar előtti csönd. Most kell a vitorlákat és köteleket megvizsgálni, most kell a lékeket betömni, most kell a legénységnek parancsokat osztani. Mert a vihar, a megpróbáltatás, a derékszakasztó, inakat ropogtató, igazi munkás erőfeszítés ideje közeledik. Homlokodon az Isten szolgáinak jele. Megerősítettek az üdvösség krizmájával. Adj hálát Istennek, hogy ez a jel gyökeret verhet benned, hogy ez a krizma mélyen beivódhatik lelkületedbe, hogy ennek a kegyelemnek van ideje átjárni egész valódat. Szükséged lesz rá! Jön a vihar! Ne hidd, hogy téged megkímél. Akiket Isten szeret, azoknak bizony megropogtatja a csontjait, mint Jákobét. (Gen. 32, 24.)

Vége a csöndességnek. A Jelenések könyvének látnoka újabb gyötrelmeket ígér nekünk. Micsoda hadd-el-hadd! Tűz és csillaghullás, föld-rengés és sáskajárás és a halálnak minden rettenetes neme!

De most már lehet. Most már nem árt. Nem árt azoknak, akik homlokukon a kereszt jelét viselik.

Miért nem árt nekik? Nem test és vér, hús és ideg az ő testük is? Nem fáj-e nekik is?

Hallgassátok meg, mit felel erre Szabin test-

vér, a hősl elkü ferences misszionárius. Mikor még 1915-ben katonáskodott, egyik legénykori pajtása sírva panaszkolta, mennyire fél, hogy neki is be kell vonulnia. „Ugyan, Jani, Jani, mit félsz a balsorstól? — felelte Szabin testvér. — Hát nem volna fölséges dolog, ha az ember vakon, kezek, lábak nélkül visszajönne s egy életen át a templom ajtajában Jézust imádkhatná?” (P. Oslay: Szabin testvér. Bp. 1934.)

Isten nem ígéri, hogy az övéi nem szenvednek. De erőt ígér és ad a bérálásban a szenvedés elviselésére. Nem hagyta el a vértanúkat, mikor a hit ellenségeinek kezébe estek, bár nem szabadította ki őket, mint egykor Szent Pétert a börtönből. Megmutatta bennük inkább azt a nagy és vigasztaló igazságot, hogy a lélek ereje és Isten kegyelme erősebb, mint a zsarnokok kínzó dühe és a test roskasztó fájdalmai.

A bérálás nem véd meg a bajoktól és szenvedésektől. De diadalra segít bennük. A szenvedésekben mutatkozik csak igazán, hogy a Szentlélek Üristen egyik legszebb neve: a „Vigasztaló”.

VII. KRISZTUS JÓ ILLATA.

(*A krizma.*)

A szentségekben van költészet is. Az Egyház szeretettel, gonddal, áhitattal szépíti, díszíti őket. Mint mikor kedves ajándékot adunk át: becsomagoljuk díszesen, gondosan, szeretettel. Így tesz az Egyház is. A láthatatlan kegyelmet kedves, kézzelfogható, beszédes jelekbe, szertartásokba csomagolja.

A bérálás szertartásai is ilyen gondos, ilyen stílusos, finom érzékkel kitervezett apróságokkal ékesek. Siető, izgatott emberek talán ma nem értik, nem becsülik azt a körülményes, féltő gondot, gyöngéd tapintatot, aprólékos szolgálatot. Nem mindenki ért a jelképek nyelvén, nem mindenkinek van érzéke a régi szokások, ceremóniák iránt. Ehhez lelki finomság, hajlékony képzelet és kegyeletes jelkület kell. De ha így közeledünk a bérálás szertartásaihoz, mély értelmet találunk bennük.

Nagycsütörtökön kezdődik. Akkor szenteli a püspök az egész évre való krizmát, a balzsammal kevert olajat.

Miért épp nagycsütörtökön? Gyakorlati ok van rá: a krizma nemcsak a bérnálához kell, hanem a keresztséghez is, a keresztség meg nagyszombaton szentelik. Nagyszombatra a friss krizmának már ott kell lennie minden plébánián.

Ennek is kérdezni lehetne az okát. Azért kell nagyszombatra a keresztség, mert az ősegház hűsvétra virradó éjjel keresztelt, hogy a lelkek újjászületése egybeessen Krisztus feltámadásával.

De a gyakorlati okon kívül mélyebb értelme is van a nagycsütörtöki krizmaszentelésnek. Mert mit is jelent nekünk nagycsütörtök?

Ez a nap Krisztus Urunk „emberszeretetének” (keleti liturgikus kifejezés) csodálatos emléknapja. Ezen a napon hangzott el: „Már nem mondalak titeket szolgálóknak, mert a szolga nem tudja, mit cselekszik az ő ura. Titeket pedig barátainknak nevezlek: mert mindazt, amit az Atyától hallottam, megismerttettem veletek.” (Jn. 15, 15.)

És szinte ugyanabban a lélekzetben azt is megmondja az Üdvözítő, hogyan képzei, hogyan várja az igazi jó barátságot. Az igazi jó barát, aki képes életét adni az ő barátjáért. És másnap

az Üdvözítő megmutatta, hogy őnála a szó és a cselekedet egy.

A bérálás anyagát tehát Krisztus Urunk isteni barátságának emléknapján szenteli az Egyház. Méltán és szépen: mert hiszen a megbérmáltak Krisztus barátságára érdemesülnek. Nekik is szól az, hogy „már nem mondalak szolgálóknak”. Hiszen a Szentlelket kapják, a szeretet zálogát. Hiszen most már tudatosan, szeretetből kötelezik le életüket Krisztusnak. Hiszen a Szentlélek adományai fognak reájuk szállani: Isten bizalmasai, titkainak tudói, sugallatainak hallgatói lesznek. Hiszen szentül elhatározzák, hogy megakarnak felelni a barátság krisztusi eszményének: mindhalálíg hűségesek lesznek isteni barátukhoz.

Musset, francia költő hálásan írhatta: „Szerencsétlenségem napjaiban mindenki elhagyott, egyedül te maradtál hűséges hozzám. Balsorsban ismertem meg barátaimat...” Mi megbérmáltak, mindig számíthatunk Krisztus barátságára. Vajjon ő is mindig számíthat-e a miénkre? Krisztus Urunkat még azon éjjel elárulta az, akit pedig barátjának nevezett és szólított. S a többiek elhagyták. Bárha most már mindig hűségesek maradnánk hozzá! Bármilyen napok következnek!

Krisztus nem elégszik meg vasárnapjainkkal. Mindennap velünk akar lenni. Mind a világ végezetéig. (Mt. 28, 20.) Ezért rejtőzik kenyérünk

és borunk színei alá. Ezért ad lélektisztító erőt a közönséges víznek. És azért választja az olajat két szentségének anyagául.

Igaz, a mi vidékünkön az olajfa, az olajbogyó éppen nem közönséges, nem hétköznapi jószág, mint a kenyér meg a bor vagy a víz. De Krisztus Urunk földi hazájában, Palesztinában az olaj igazán a hétköznapi élet mindenre alkalmas, értékes segítője, fenntartója. (L. Tóth K.: Bibliai életképek, 57—70. l.)

Szent Tamás írja, hogy az olaj különösen alkalmas a bérmlás anyagául. Mert az apostolokra ugyan tűz szállott le az első pünkösdkor, de az olaj is meggyullad az apostoli tűz szikráitól. És Krisztus Urunk földön járásának idejében az éjtszakai világítást olajmécsesek szolgáltatták. De az olaj egyúttal táplálék is volt. Tudjuk, hogy disznózsírt nem használtak a törvénytisztelő zsidók. Minden zsírozást, főzést, kenyérkenést olajjal végeztek. Meg orvosság is volt az olaj. Az irgalmas szamaritánus a megrabolt utas sebeit borral és olajjal kenegette. Az olajjal való megkenés továbbá a barátság jelképe. Krisztus Urunk rossznéven vette, hogy vendéglátója, Simon farizeus nem kente meg homlokát olajjal. Végre pedig olajjal kenték föl és kenik föl ma is a királyokat és papokat. Márpedig a bérmlásban lelki nagykorúságra jutó keresztény a

„választott nemzetség, királyi papság” (I Pét. 2, 9.) tagja.

Mit jelent tehát az olaj használata a bérmlásban? Azt jelenti, hogy Krisztus szolgálatába kell állítanunk egész életünket. Hogy Krisztus kezéből kell vennünk és neki meghálálnunk testi és lelki világosságunkat, táplálékunkat, orvosságunkat. Hogy benne kell örömlnünk. Hogy ő a mi dicsőségünk, tőle nyerjük királyi méltóságunkat.

Az olaj még nem krizma. Előbb balzsamot kell belekeverni. Ettől kapja azt a kedves, finom illatot, amelyet a bérmló püspök kezén érezhetsz. Hogyan kapják ezt a balzsamot? Olyanféleképp, mint a gyantát. Megmetszik a fát, és akkor szivárogoz belőle az illatos balzsam.

A bérmlásban megerősödött lélek eleven balzsamfa. Az élet sebeire, támadásaira, ütközéseire az áldozatkészség és béketűrés illatos, gyógyító balzsamával felel. Az ilyen lélekre ráillik az Apostol szava: „Krisztus jó illata vagyunk Istennek.” (II Kor. 2, 15.)

A Szentírás és az egyházi nyelv szeret az erények illatáról beszélni. Az ószövetség egyik legköltoőbb szövegében az isteni bölcsesség beszél magáról. Ezt a szöveget az Egyház a Boldogasszonyra is alkalmazza. „Illatoztam, mint a drága fűszer és az aromás balzsam, mint a válogatott mirha”, és még felsorol sokféle ilyen nemes

anyagot, majd így folytatja: „Mint a libanoni cédrus, betöltöttem lakóhelyemet párolgással.” (Sir. 24, 20.) A breviáriumban, szentek életében gyakran olvassuk, hogy valaki meghalt „a szentség illatában”. A legendák egyik leggyakrabban emlegetett csodája, mikor a szent sírjából, teteméből kedves illat száll föl.

Az eltompult érzékű városi embertől nem vehetjük rossznéven, hogy nem nagyon érdeklik az illatok. Benzinszag, gázszag, molyirtószag: ezek fordulnak elő az ő életében, meg a mindenféle gyárak, iparok kellemetlen kigőzölgései. De ha egyszer a szabadba kerültek, necsak nyílt szemmel, hanem nyílt orral is járjatok! A Teremtő az illatok szépségében és pompájában sem kevésbé csodálatraméltó, mint a színeiben vagy hangokében. A tavaszi hóolvadás, az ibolya, majd a cseresznyevirág, a vadrózsa, a kakukkfű, az érett búza, a fenyőerdő, a mézes kaptár, az érett alma, a friss gomba s végül a hervadó lomb egymásutánja fölséges szimfóniába olvad és dicséri az Urat, akiben „élünk, mozgunk és vagyunk”. (Ap. csel. 17, 28.)

Miért dicsérik őt ezek az illatok? Mert minden illat egy egészséges, erős életről beszél. S harmóniájuk az élet összeillő, összeműködő kis részeseinek rendjéről és békéjéről tesz bizonyosságot.

A keresztény ember, mint az illatos mezei fű,

szerényen meghúzódik a maga helyén. És mégis betölti egész környezetét kedvességével. Ez a „jó illat” nem valami kiszámított, akart dolog, ez a jó hatás, ez a vonzó, finom báj nem valami tervszerű magatartás. Önkénytelen és természetes. A krisztusi egyéniség éppoly szakadatlanul sugározza a jóságot, a szeretetet, a magasságok vonzását, mint az ibolya az illatát, mint a szent-jánosbogár a fényét, mint a pacsirta az énekét. Nem is tudna másképp tenni.

Az az illat láthatatlan apró részecskékben száll és terjed. A krisztusi jellem finomsága, jó példaadása is ezer olyan apróságbán nyilatkozik meg, amit leírni, amiről számot adni nem is lehet. Ahogyan valaki ajtót nyit, vizet iszik, köszön, eszik, telefonál vagy fölteszi a kalapját: ebben mind lehet valami báj, valami gyöngéd-ség, valami szép: Krisztus jó illata.

Másképp ezt a kicsiny dolgok művészetének is lehet nevezni. Isten műveinek jellemzője a kicsinyben való finomság. A filigránmunka, a lehellest-finom, aprólékos kidolgozás. Az ember erre nem képes. Akarattal, erőszakkal nem éri el. Csak kiszámított, merev, nehézkes lesz, ha minden lépésén, minden apró tettén gondolkozni akar, mindent mérlegelni próbál. A kicsiny dolgok szépségét, kedves végzését a Szentlélek tudja csak nekünk megadni. Ez a Szentlélek nagy ajándéka. A balzsam a krizmában erről beszél.

Ahogy a balzsam átjárja az egész krizmát, áthatja illatával a püspök kezét, sőt a templomot is, úgy kell a bérálás kegyelmének egész lényünket, egész életünket, minden legapróbb megnyilatkozásunkat átjárnia.

A balzsam nemcsak illatos. Még egy kedves tulajdonsága van: megvéd a romlástól. Mi emberek, sajnos, csak holttesteket tudunk bebalzsamozni, hosszú időre az enyészettől megóvni. Isten balzsama az élő emberi lelket hatja át, menti meg a romlás, rothadás csíráitól.

Ó, ezek a csírok ott leselkednek minden lélek mélyén! Sohasem felejttem el, amit néhány éve láttam valahol. Fehérvasárnap volt. Szépséges menet kanyarodott be a falusi templom elé. Az elsőáldozók. Mirtuskoszorús leánykák, ragyogószemű kislányok. Máriás lobogó alatt zeneszóra vonultak a boldog, büszke szülők sorfala között. Ragyogó öröm, édes báj ömlött el rajtuk. Szinte repesett a szívem, amint néztem őket, hallgattam gyenge, tiszta, Istent dicsérő hangjukat.

Egyszer csak látom, hogy a templom kapujában egy anyóka keservesen sír. Melléje lépek. Ugyan mi bánthatja? Meghallom, mert éppen erre a sóhajra fakad:

„Istenem! Mi minden várhat még ezekre az életben!”

Talán nem kellett volna azért így zokognia.

De nekem is rémült döbbenet ülte meg egy percre a lelkemet. Hiszen csak néhány perce keltem föl a gyóntatószékből. S akik bűneik terhéért ott élém rakták — azok is voltak elsőáldozók. A gyilkos, tegnap vitték a csendőrök a városba, a szerencsétlen leány, aki múlt héten szökött meg szégyenében a faluból: ők is voltak elsőáldozók. Nem a szenvedéstől féltettem azokat a templomba lassan belépegető kis fehérruhásokat, — a szenvedés nem a legnagyobb baj, Jézus is szenvedett — hanem a bűn rettenetes hatalmától.

És most is mindig ugyanezt érzem, mikor bérmláláson vagyok. Mikor fölvonul az a sok kedves kisleány és fiú; csupa jóindulat és buzgóság az arcuk, oly rendesek, oly tisztára mosdottak, olyan gondosan örködik fölöttük az a jó bérmaszülő. De lehet-e eléggé vigyázni? Istenem, itt vannak a te kis bárányságaid, hófehérek, hiszen megmostad őket, tiszta búzáddal, égi mannáddal jól tartottad őket. De nem szélednek-e szét? Nem tévednek-e a tövises bozótba, nem lesnek-e rájuk a ragadozó farkasok? Meddig maradnak ezek a gyermekek ilyen tiszta szeműek? Meddig marad kezük imára kulcsoltan?

Milyen nagy szükségünk van a romolhatatlanság balzsamára! Kérd ezt a nagy kegyelmet a bérmlálás percében! Mondd:

„Istenem, itt vagyok, tied vagyok, téged akarlak szolgálni. De nem bízom magamban. Tarts

kemény kézzel, ne engedj el magadtól." „Compelle rebelles etiam propitius voluntates" — imádkozik az Egyház a szentmisében. „Végny erő, irgalmas Istenem, ellened lázadó akaratomon!"

Mondd Loyolai Szent Ignáccal: „Fogadd el, Uram, egész szabadságomat. Vedd emlékezetemet, eszemet, minden akaratomat. Te adtál nekem mindent, amim csak van. Mindent neked adok vissza, mindent terád bízok. Kormányozz engem. Szeretetedet és kegyelmedet add csak nekem: akkor elég gazdag vagyok s nincs más kívánságom."

Ó, bárcsak a bérálás balzsama megadná neked a jóban való végső kitartás kegyelmét! Bárcsak megadná neked Szent Pál boldog öntudatát: „Biztos vagyok felőle, hogy sem élet, sem halál, sem emberfölötti hatalmak, sem az eljövendők, semmi magasság és semmi mélység (dicsőség vagy megaláztatás) és semmi más teremtmény el nem választ Isten szeretetétől a Krisztus Jézusban! (Róm. 8, 35.)

VIII. AZ APOSTOLI SZELLEM.

(A püspök.)

A nyugati Egyházban általában csak püspök bérálhat. De ha kivételes esetben vagy pedig a keleti szertartás szerint áldozópap bérál, akkor is csak a püspök szentelte krizmával! Miért?

Gondolkozzunk előbb azon, mi is az a püspöki méltóság. Valljuk meg őszintén, a püspöki állás külső fénye sok ember szemében elhomályosítja annak belső méltóságát. Sokan bizony nem éppen lelki dolgokra gondolnak, mikor a püspökséget emlegetik. A püspök nagy úr, gondolják, díszes hintón, autón jár, rengeteg a vagyona, püspökkenyeret meg püspökfalatot eszik, jó dolga van. Igazában persze az a nagy vagyon éppoly kevésbé a püspöké, ahogyan a vasúti állomás sem az állomásfőnöké vagy a megyeháza sem a főispáné. Azonkívül ez a külső fény és pompa csak csoma-

golás. Csak keret. Külső burka egy nagy belső valóságnak.

Ha valakinek szent ereklýéje van, például egy darabka Krisztus valóságos keresztjéből, milyen gyönyörű foglalatot készített számára! És mégsem az arany-, ezüsfoglalat a fontos, hanem az a kicsi faszilánk ott bent. Áhítatos, kegyeletes nagy királyok, adományozók a püspöki méltóságot is szép paloták, gazdag földek, bíbor- és aranyruhák foglalatával övezték. De a szent kereszt szent volna csak úgy magában is. A püspöki méltóság is szent és tiszteletreméltó önmagában, fényét, erejét nem a földi javaktól veszi. Merném még magához az Oltáriszentséghez is hasonlítani: nem a drágaköves, díszművű monstrancia, hanem a Krisztus jelenléte teszi szentté. A püspököt sem külső dísze, hanem a benne működő krisztusi erő teszi naggyá.

Mert a püspök az apostolok utóda. Azoké az apostoloké, akiknek mondatott: „Aki titeket hallgat, engem hallgat, aki titeket megvet, engem vet meg.” (Lk. 10, 16.) De ez az óriási méltóság óriási felelősséggel is jár: mert a püspöknek Isten színe előtt számot kell adnia hívei lelkéről. (Zsid. 13, 17.) Csodálhatjuk-e, hogy Aranyszájú Szent János a pusztába menekült és évekig ott rejtőzött, mert nem akarta ezt a rettenetes felelősséget vállalni?

Mikor tehát a püspök közeledik hozzád, hogy

megbérnálja, ne az arany pásztorbotot nézd, ne a drágaköves gyűrűt, ne a selyempapucsot. Ezeket a diszeket csak azért veszi föl, mert egyszerűbb hívei számára ezek jelzik természetfölötti méltóságát. Te azonban úgy képzeld, mint ha Szent Péter vagy Szent János közelednék hozzád, egyike azoknak, akik Krisztus Urunkkal járták Galilea poros dűlőutait; egyike azoknak, akik vele együtt fogyasztották az utolsó húsvéti bárányvacsorát. Azért közeledik most feléd az apostol utóda, hogy apostoli szellemet oltson beléd.

Eddig csak a magad lelkét kellett üdvözítened. De most nagykorú lettél. A nagykorú keresztény már testvérei lelkéért is felelős. Mennyire értik ezt az igazi nagykorúak, a szentek! Hogyan érez például Sienai Szent Katalin: „Ha lángolna bennem az igazi szeretet tüze, ugyanazt a tüzet gyujtaná fel minden lélekben.” És ugyanez a mély belátás mozgatta Dosztojevszkij tollát: „Valóban mindannyian felelősek vagyunk egymásért. Csakhogy az emberek nem akarnak erről tudni. Pedig ha belátnák! Paradicsommá változnék a föld!” (Karamazov testvérek, II. r. 6. k.)

Ezért akar az Egyház minden hívében apostoli szellemet látni. Ezért szólítja föl híveit a katolikus akcióra, a világiak szervezett apostolkodására. Ezért kívánja, hogy mindnyájan támogassuk a pogány missziókat.

Él-e benned apostoli szellem? Akkor benned is visszhangot ébreszt Szent Pál vallomása: „Nem dicsőségem az nekem, hogy az evangéliumot hirdetem! Nem tehetek másképp: jaj nekem, ha nem hirdetem az evangéliumot! . . . Mindenkinek szolgája lettem, hogy sokakat megnyerjek . . . Mindenkinek mindene lettem, hogy mindenkit üdvözítsek . . .” (I Kor. 9, 16—23.)

„Mindenkinek szolgája lettem, hogy sokakat megnyerjek.” Tudsz-e otthon, a családi körben legalább mindenkinek szolgája lenni, hogy ha már nem is mindenkit, de sokakat megnyerhess Istennek? Érzed-e, hogy te is felelős vagy azért a hangért, azért a levegőért, azokért a szokásokért, amelyekben éltek. De csak akkor tudsz rajta változtatni, ha szeretnek, ha becsülnek, ha törődnek veled. Ha nem szívesen tesznek és mondanak olyat, ami neked rosszul esik. Azért kell előbb mindenkinek szolgájává lenned.

És felelős vagy az iskoláért akkor is, ha nem vagy az iskola igazgatója. Felelős a műhelyért akkor is, ha csak utolsó kis inas vagy benne. Felelős a hazáért akkor is, ha nincs szavazatod. Felelős az Egyházaért akkor is, ha nem tanultál teológiát. Ez az apostoli szellem, ha érzed a felelősségedet. Ha tudod, hogy egy eleven testnek vagy tagja, s elég a testben egy beteg góc, hogy minden beteg legyen.

A lelki kiskorúak nem érzik ezt a felelőssé-

get. Kényelmes kifogásuk: „Én úgysem tehetek semmit.” Pedig nem mondhatta volna ezt Szent Péter is? „Én csak egyszerű halászember vagyok, mit keressek én Rómában, hogy vegyem föl a küzdelmet a tanult írástudókkal és farizeusokkal?” Nem mondhatta volna Szent Johanna: „Én csak egy kis pásztorleányka vagyok, hogyan szabadítsam én meg hazámat az ellenséges katonától, mikor a nagy urak és hadvezérek nem boldogulnak vele?” Mondhatta volna Szent Vince: „Én csak egy szegény házitanító vagyok, hogyan ápoljam és istápoljam Franciaország összes nyomorultjait?” Mondhatta volna Kalazanti Szent József: „Én csak egy bevándorolt idegen vagyok, mit tehetek én Róma utcagyerekeivel?” Nem mondták, mert élt bennük az apostoli lélek. Most, a bérálásban maga az apostolok utódja lép melléd, hogy ezt az apostoli lelket, a világító Szentlelket adja teneked is. Hogy megértsd az Üdvözítő mondását: „Ti vagytok a világ világossága... Ti vagytok a föld sava.” (Mt. 5, 14.) Gondolkozzál csak rajta! Világosság vagy-e valóban azoknak, akik látnak? Só vagy-e valóban, megóvod-e környezetedet, társaidat, testvéreidet a romlástól?

Még egy oka van annak, hogy maga a püspök jön el megbérálni téged. Nyilvános és ünnepeyes gyülekezet sereglik köréje. Az ő tisztele-

tére összegyűlik az egész helyi egyház. S az egész Egyház színe előtt avatnak téged ennek az Egyháznak immár nagykorú, teljesjogú tagjává. Ez a szertartás nem arravaló, hogy a csöndes áhítat alkalma legyen. Ha csöndes áhítatot akarsz, zárkózzál kamrádba, vagy vonulj a hegyekbe, erdőkbe, vagy rejtőzz el a hétköznapi, csöndes, homályos templomba, s az örökmécs imbolygó fényénél imádd a jelenlevő Urat. De most másról van szó. Most nyilvános bizonytságot teszték Krisztusról, aki megmondotta: „Aki megvall engem az emberek előtt, azt én is megvallom mennyei Atyám előtt.” (Mt. 10, 32.)

A kiskorúnak anyja szoknyája mögött van a helye: a nagykorúnak azonban a nyilvánosság elé is ki kell tudnia állni. Az Egyház megbérmáltjaitól nemcsak feddhetetlen magánéletet, hanem közéleti helytállást is követel.

Mert a vallás nemcsak magánügy. Ahogy az egészség sem magánügy. Nem magánügy, hogy bacillusokkal fertőződ a mások életét, és nem magánügy, hogy valaki káromlással fertőzi a mások lelkét. „Senki sem csak önmagának él, és senki sem csak önmagának hal meg.” (Róm. 4, 17.)

És nemcsak a magánélet Istené, hanem a közélet is. A krisztusi erkölcs nemcsak apát, anyát, Jancsit és Juliskát kötelezi, hanem az egész családot. És nemcsak Kovácsékat, Szabóékat,

Kiséket és Nagyékat, hanem az egész községet. És nemcsak egyik vagy másik községet, hanem az egész országot. És nemcsak egyik vagy másik országot, hanem minden országot. A megbérmált-nak szent kötelessége a közeletet is megszentelni. Nem elég, ha csak a templomban vagy jó keresztény. Odahaza is annak kell lenned. És az iskolában is. És a műhelyben is, az irodában is, a boltban is. Krisztus Urunk nem azért imádkozott, hogy mennyei Atyánk kiemeljen minket ebből a világból. Hanem hogy a világban éljünk és mégse legyünk rosszak. (Jn. 17, 15.) Nem kell kiszaladni a világból (I Kor. 5, 10.), hanem meg kell szentelni a világot. Az esztergomi Rituale-ban, vagyis szertartáskönyvben találunk áldást úgyszólván mindenre a világon, az A betűtől a Z-ig, az aranytól a zabig, sörre és szentolvasóra, ereklyére és vasútra, processziózászlóra és marhasóra. A nagy nyilvános ünnepség, a püspök pompája és fénye arra figyelmeztet, hogy minden teremtménynek Istent kell dicsőítenie. „Az Űr minden művei, dicsőítsétek az Urat” (Dán. 3, 57.), énekelték a hőslelkű ifjak még a tüzes kemencében is. Az ember se legyen kivétel! Közéletében sem!

A bérmálás ünnepélyes közös szertartása azt jelenti, hogy a nyilvános életnek is Krisztus a

**Királya. „Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat!” Krisztus győz, uralkodik, rendel-
kezik fölöttünk!**

IX. A VIGASZTALÓ.

(Az arc megsimítása.)

A püspök már megbérmált, de még nem megy tovább. Előbb megsimogatja az arcodat. Az emberek — különös módon — szégyenlik ezt a gyöngéd, kedves, érzelmes mozdulatot, még azután valami jár a fejükben a lovaggáütés szokásairól, azért arculütésről beszélnek. Pedig ez a mozdulat simogatás és nem akar semmi egyéb lenni.

Hiszen még csak egy perce sincs, hogy nagykorú lettél. A püspöknek szabad még gyermeket látnia benned. Kedves, tisztaszívű, szeretetre-méltó gyermeket. És ha a bérmálás lelki értelemben búcsú a gyermekkortól, akkor még kijár egy utolsó cirógatás. Most ezután úgyis az élet keményebb csapásai következnek. S ki tudja, lesz-e a földön olyan jóságos atyai kéz, amely megvéd és megvigasztal a bajokban?

A püspök simogatása azonban ígéretet is

jelent. Most az a krizmaillatú kéz érinti szelíden arcodat: életed nehéz óráiban pedig a Szentlélek elevenítő szellője fogja megsimogatni, megnyíltetni lelkedet.

Aki csak egy kicsit is érző szívvel jár az emberek között, az belátja, hogy nem túlzás a földet siralomvölgyének nevezni. Volt-e olyan idő az emberiség életében, mikor nem lehetett volna Vörösmartyval feljajdulni?

„Mintha újra hallanók a pusztán
A lázadt ember vad keserveit,
Gyilkos testvér botja zuhanását
S az első árvák sírbeszédeit,
A keselynek szárnya csattogását,
Prométheusz halhatatlan kínját...”

És melyik emberöltőben nem fordultak elő olyan tragikus évek, amilyenről szintén Vörösmarty ír?

„És folyton-folyvást ordított a vész,
Mintegy veszetté bősült szörnyeteg.
Amerre járt, irtóztató nyomában
Szétszaggatott népeknek átkai
Sóhajtanak fel csonthalmok közül,
És a nyomor gyámoltalan fejét
Elhamvadt városokra fekteti.”

S ezek csak a nyilvános katasztrófák visszhangjai. Ki tudná felsorolni azt a sok rejtett bánatot, csalódást és fájdalmat, amely könnyel sózza az emberek mindennapi kenyerét! A sors-

csapások ellen nem nyújt védelmet sem az erény, sem a becsület. Isten egyformán „fölvirrasztja napját a jókra és a rosszakra”, s egyformán küld esőt, de bizony jeget és villámot is „igazakra és igaztalanokra”. (Mt. 5, 45.)

Nemrég egy gyermekkori barátommal beszélgettem. „Az iskolában mindig arra tanítottak minket, — panaszolta — hogy csak a becsületes ember boldogul. Hát én azt tapasztalom, hogy nem úgy van. A lusták, a lelkiismeretlenek, a kétszínűek, a gerinctelenek jutnak előre, a becsületeseket csak elnyomják és kinevetik.” „Igaz, — feleltem — de ha minden jótettünk után egy aranyat találnánk a zsebünkben és minden gaztettre rögtön egy pofon csattanna a képünkön, akkor minden gazember becsületes lenne.”

A Szentírás egy egész könyve csak azt magyarázza, hogy az erény nem földi jutalmat, hanem inkább több megpróbáltatást és szenvedést várhat (Jób könyve). Sőt a jó ember, Krisztus Urunk nyomán, nemcsak önmagáért, hanem másokért is szenved.

Hát ha ez így van, nem volt-e akkor a régi görögöknek igazuk? „Legnagyobb jutalom, amelyet az istenek adhatnak az, ha ifjúságában szólítanak el valakit a világból!”

A földön nincs boldogság. Hacsak nem az ölben, amint keserű gúnnyal írja egy sokat szenvedő

vedett költő: „Láttam a boldogságot én: — Lány volt, szőke és vagy öt mázsa.” (József Attila.)

Ne is keressünk hát a földön boldogságot. Itt csak „vándorok” vagyunk (II Kor. 5, 6.), itt boldogok nem lehetünk, hanem csak odaát, a „házában”. Aki a földön ígér boldogságot, az vagy önámító vagy hazug. Mindenképen a Sátán rabja. Nem a gyilkosságok, nem a tisztátalanság, nem a káromlás az Antikrisztusnak, a Sátán meghódolt vagy elvakított szolgálóinak legjellemzőbb ismertetőjegye. Hanem az, hogy boldogságot ígérnek a világon. Krisztus Urunk világosan megmondotta: „Az én országom nem e világról való”. (Jn. 18, 36.) És szent haraggal utasítja vissza a Sátán minden olyan kísértését, amely földi boldogságot akar neki fölkinálni. Először a negyven-napi böjt után. Azután Péter vak szeretettől fűtött szavaira: „Uram, csak nem engeded magad keresztre feszíttetni” — felháborodottan feleli: „Távozz, Sátán!” Nem szegény Péter volt a Sátán, de az az érzület, amelynek kifejezést adott, az az érzület, amely földi boldogsággal kecsegtet. Jobb, ha a keresztény ember evvel mindjárt bérálásakor, nagykorúsága hajnalán számot vet: földi boldogság nincs és nem is lehet.

Gyönyörű szimbolummal fejezi ki ezt az igazságot Dante az Inferno Ulisse-jelenetében (26. ének). A költő a nagy világjáróval találkozik s

elmondhatja a vén boldogságkereső, a leleményes hajós utolsó útját. Elhagyta „Herkules utolsó oszlopait” (Gibraltári-szoros) s nekivágott hajóján az Óceánnak. Hosszú-hosszú utazás következett a napsütötte tengeren, s messze már föltűntek a földi paradicsom szigetének magas hegyormai. De nem volt szabad odáig jutniok. Vihart küldött az Úr, s elnyelték őket a hullámok. Így jutottak paradicsom helyett a kárhozat helyére.

Maga Dante eljut a földi paradicsomba. De nem a tiltott és járhatatlan úton, hanem a szenvedés poklán keresztül. Végig kell járnia a kínok városát, át kell haladnia a mélységek mélységén. És amikor a legmélyebb pontra ér, csodálatos változás történik. Megtartja régi menetirányát: és mégis, ami eddig lefelé menő volt, az mostantól fogva fölfelé vezető út lesz. Amelyik menetirány a legmélyebb sötétségbe és kínok országába vezette, ugyanazon irány, ha hű marad hozzá, most a paradicsomi örömök birodalmát biztosítja számára.

Ne várjuk hát a Szentlélektől, hogy a földi életben boldoggá tegyen. A földön senki és semmi, még Isten kegyelme sem tehet teljes mértékben boldoggá. A hit homályában járunk, „denevérszárnyakon” tapogatódzunk a sötétben (Prohászka). Addig a Szentlélek neve nem lehet „boldogító”, hanem csak vigasztaló Szentlélek.

A Szentlélek vigasztalása annyiféle, ahányféle az emberi szenvedés. Van ereje, hogy diadalt arasson a legbrutálisabb, legőszibb fájdalommal, a test kínjaival szemben. Nem bódítással, altatással. Ellenkezően, a lelki életnek olyan felfokozásával, amely a fizikai érzéseket teljesen elhallgattatja, túlharsogja, mint a templomot betöltő orgonaszó az öregemberek krákogását.

Boldog Schiedami Lidvina tizenöt éves korában csonttörést szenvedett. Oly szerencsétlenül, hogy élete hátralevő harmincnyolc esztendejében magával tehetetlen, ágybanfekvő beteg maradt. Leírhatatlan állapotban élt. Csupa seb, elhanyagolt, nyomorult állapot, semmi emberi vigasztalás. „Hogy bírod ki?” — kérdezte valaki. „Ha az Úr nem gyámolítana vigasztalásával, — felelte — nem bírnám ki. De az ő irgalmából minden éjjel elragadtatom a mennyországi örömek közé... Ez mindent elviselhetővé tesz... Ha egy Üdvözlégység árán megszabadulhatnék betegségtől, most már akkor sem kérném...” (Schütz: Szentek élete, II. 57.)

Valakit megkérdeztek: „Mikor voltál legboldogabb?” „Ó, az a boldogító idő, — felelte — mikor nyolc hétig tifuszban feküdtem. Az az önzetlen szeretet, amellyel a kedves nővér ápolt! Az az angyali szelídség és türelem! Igazán úgy éreztem, mintha a mennyországban volnék.” (Szu-

sza.) A vigasztaló Szentlélek erősebb, mint a fizikai fájdalom!

De hát a lelki fájdalom tud-e diadalmaszkodni a Szentlélek vigasztalása? A csalódások, kudarcok, a jó ügy annyi sikertelensége nem elég-e, hogy megkeserítse az emberek életét?

Ha valaki, hát a szentek érzik a földi élet elégtelenségét. De azt is érzik, hogy ezek a fájdalmak üdvös fájdalmak, növényi fájdalmak. „Leid ist das schnellste Tier, das uns trägt zu Vollkommenheit” (M. Eckhart): a szenvedés háttára kap s gyorsan ragad minket a tökéletesség felé. Hiszen a tökéletességet csak akkor érzük el, ha már semmi földi dologhoz nem ragaszkodunk. „Isten önmagában: elég Ő nekünk!” mondotta Nagy Szent Terézia. S ahogy egymásután megfoszt minket a földi örömöktől, lassan észrevesszük, hogy nem ezek az örömek adták meg életünk értelmét. Csak Ő érte érdemes élni. Szépen mondotta valaki: „Hullanak a falevelek, s amint egymásután lehullanak, mindig több és több látszik az égből!” (Ch. de Guérin.)

Micsoda szépséget tud adni a szenvedés a lelkeknek. A hitetlen összetörik a megpróbáltatás súlya alatt. Kábítószereket keres, italba fojtja bánatát, a halállal kacérkodik. A Szentlélek kegyelme a hívő lelkét megvédi ezektől a zsákutcáktól.

„Ha a fájdalom kalapácsa
Lecsap reá könyörtelen,
Csak egyet bűg minden csapása:
Csak téged, téged, szüntelen.”

(Harangi László.)

Mikor kialszanak a földi szépségek és örö-
mök, akkor mutatja meg a vigasztaló Szentlélek,
milyen szép az Isten.

Nem véletlenül kapcsolódik a bérálásban a
kereszt jele a Szentlélek adományainak ígérété-
vel. „Megjelöllek a kereszt jelével” — mert a
kereszt, a szenvedés nyitja csak meg előtted az
élet mélyebb látását. Az ragadja ki szívedet az
önzés, a ridegség hatalmából.

Az isteni Hárfás ráver a lélek húrjaira, és ak-
kor csalja ki belőle a legtisztább hangokat. Hall-
gassunk meg egy ilyen tiszta hangot, figyeljük a
Szentlélek vigasztalását az egyik legnagyobb em-
beri fájdalomban. Ampère (akiről a villamosság
mértékét elnevezték) házassága negyedik évében
elveszti feleségét. „Istenem, — sóhajt — meg-
fosztasz minden földi örömtől? Uram vagy,
nem is érdelek mást. Bárcsak inkább nekem
kellett volna meghalnom! De az üdvösséget nem
érdemltem meg, s a kárhozatba nem akartál ta-
szítani. Istenem, elfogadom kezedből a szenvedé-
st. Add meg nekem a jó halál kegyelmét, hogy

az égben találkozhasam azzal, akit a földön szeretnem engedték."

Minden emberi vigasztalás elhallgat a halál színe előtt. Az ókor embere szembe tudott nézni a halállal, keményen, férfiasan, mint a Haldokló Gallus híres, klasszikus kapitóliumi szobrán. Keményen, férfiasan nézett, de vigasztalanul. Achilles tudja, hogy győzelemhez segíti a görögöket, de saját halála árán. Meghozza az áldozatot. De önmaga számára nincs reménye. Hősiessége kétségbeesett hősiesség.

A Szentlélek azonban e szavakat sugalmazta a keresztények vigasztalására: „Hol van, halál, a te győzelmed, hol van, halál, a te fulánkod?” (I Kor. 15, 55.)

A vigasztaló Szentlélek olyan bátorságot ad abba a gyarló, remegő emberszívbe, hogy választottjai nevetve lépnek a vérpadra és mosolyogva, kedves vendég, öröm hírnöke gyanánt fogadják a halált.

Noel Pinot plébánost a francia jakobinus forradalmárok miseruhába öltöztetve vezették a guillotine elé. „Introibo ad altare Dei” — bemegyek az Úr oltárához — mondotta ragyogó arccal. Neki a halál nem vég volt, hanem kezdet. És mit ír Antiochiai Szent Ignác a római híveknek? Az agg püspök alig várja, hogy a vadállatok elé vesék, hogy Krisztus vértanúja lehessen:

„Nem akarok rabságomból kiszabadulni! Ne járjatok közbe értem! Az élő vizek forrása azt susogja bennem: Jöjj haza az Atyához! Testvéreim, ne tanúsítsatok irántam oly szeretetet, amely nekem nem kívánatos! Hadd legyek a vadállatok étkévé, ha így juthatok el az Úrhoz! Isten gabonája vagyok: s a vadállatok fogai örölnék meg engem, hogy Krisztus tiszta kenyere lehessek!”

A vigasztaló Szentlélek erősebb a halálnál!

Vannak azután csendesebb, titkosabb és alatomosabb bánatok is. Hordozóikat nem egy hirtelen és fájdalmas esemény törte le. Bajaik nem festőiek és dicsőségesek. Rejtőzniük kell, mert a világ csak kinevetné őket. Megalázó testi hibák. Örökségbe hozott szegény. Nemzetiségi, faji, üldöztetés. Állandó, igazságtalan mellőzés a hivatalban. S az élet ezernyi apró tűszúrása, görgöngye.

„Jöjjetek hozzám, kik fáradtak és terheltek vagytok. Én megennyhítlek titeket” (Mt. 11, 28.) Krisztushoz mentek, megadja nektek a vigasztalás Szentlelkét. Ne a bosszúállás, a keserű gyűlölet eméssze lelketeket a világgal, az emberek rosszaságával szemben. A Szentlélek megtanít arra, hogy ellenségeitekre, üldözőitekre is a megbocsátó szeretet szemével nézzetek.

Hiszen igazán szerencsétlen csak egy van: a bűnös. És nincs az életnek olyan csapása, hát-

ránya, handicap-je, amely bűnbe kényszeríthetne. Akik pedig téged nyomorgatnak, bántanak, üldöznek, ha bűnös rosszindulatból teszik, a maguk lelkének sokkal többet ártanak, mint teneked. Krisztus Urunk a kereszttúton nem önmagát sajnálta, hanem üldözőit. És valóban, nem jobb-e Krisztussal függeni a kereszten, mint kárörömmel acsarkodni reá a keresztt alatt? Kinek a helyén volnál inkább, Krisztusén, Annásén vagy Kai-fásén? Kisebb szerencsétlenség neked, ha ellened követnek el igazságtalanságot, mintha azt az igazságtalanságot te követnéd el.

vetik szemedre testi hibádat, gyarlóságodat, más

Végül is miért bántanak téged mindig? Miért kevésbé szerencsés körülményeidet? Mert nincs elég szeretet az emberekben. Nos, „ahol nincs elég szeretet, ültess oda szeretetet és akkor lesz ott is” (Keresztes Szent János).

Jöjj el, élő szeretetláng, vigasztaló Szentlélek!

X. AJÁNDÉKOZÓ LÉLEK.

(Nagylelkű szeretet.)

Ajándék — a gyermek szótárának egyik legkedvesebb szava. Hallatára mosolyog: karácsonyfát lát, nevenapjára gondol, cukorosztó nénikéje jelenik meg előtte. És mert a megbérmált csak éppen kezd nagykorú lenni, van még benne jó adag gyerekség, hát talán a bérmaajándék tekintetében is elég sokat vár. De ha a bérmálás hatásos volt és rögtön átjárta tudatéletét is, akkor az égi nagy Ajándék, a Szentlélek minden ilyen kicsiny, földies mosolygást és számítást elhomályosít.

„A bérmálás a Krisztusban való nagykorúság szentsége. Hivatása közölni a Szentlelket, nemcsak mint ajándékot, hanem mint ajándékozót is, és ezzel a lélek számára biztosítani a természetfölötti életben való tetterő, önállóság és kezdeményező erő elvét.” (Schütz Antal: Az Ige szolgálatában, 338. l.)

Bérmálkoztál. Vetted a Szentlelket. És most már nem ajándékok várójának, elfogadójának, hanem osztogatójának kell lenned.

Eddig mindent ajándékba kaptál. Isten ajándéka, hogy élsz, hogy a világon vagy. Szüleid ajándéka ételed, ruhád. Mestereid ajándéka minden tudásod. Egyházad ajándéka, hogy megkeresztelt, Krisztus testét osztotta neked.

Most pedig mindennél nagyobb ajándékot kaptál, magát a Szentlelket. Emberi szavak és gondolatok kormos üvegén keresztül nézzünk az isteni Napra, hogy a Szentlélekről szólhassunk. Homályos, mint a kormos üvegen áttetsző kép, dadogó beszéd, halavány árnyék, amit a Szentlélek isteni eredéséről mondhatunk. A Szentháromság isteni titkába kell merülnünk, hogy beszélhessünk róla. Teljesen meg nem érthetjük a földön. De akinek szerető szíve van, megsejtheti.

A mennyei Atya és szent Fia végtelenül szeretik egymást. A szeretet, ha igazi, akkor ajándékozó szeretet. Mit adhat a mennyei Atya szent Fiának többet, minthogy egész lelkével szereti, egész lelkével rajta csügg? Mit adhat a Fiú Atyjának többet, minthogy szintén isteni teljes szeretetével feléje fordul? S az isteni Személyeknek ez az egymás felé forduló, egymás felé irányuló kölcsönös, ajándékozó, forró szeretete: ez a Szentlélek Úristen. Az Atya is, a Fiú is egész

lelkével szeret. De az Istenség egész lelke nem kevesebb, mint az Istenség maga. Ez az egész lélekkel adott szeretet mindent magába ölel, ami az Atyában és a Fiúban van. Az egész isteni természet benne lüktet ebben a szeretetben, ebben az ajándékban. És ezért a Szentlélek a harmadik isteni személy, maga is Isten.

És ezt a Szentlélek Uristent, a dicsőséges Szentháromság belső életének eleven tüztét, az Atya és Fiú kölcsönös, boldogító szent szeretetének drága Ajándékát vetted a bérálásban.

Annak a szeretetnek kell már benned élnie, amellyel Krisztus Urunk szereti Atyját. Amely által mindent, utolsó csepp véréig az Atyának ajándékozott. És annak a szeretetnek kell benned élnie, amellyel az Atya szereti Krisztust, amellyel mindent, az egész világot neki ajándékozta. Neked is minden erődet az Atya szolgálatára kell szentelned. Neked is azon kell dolgoznod, hogy az egész világ valóban és necsak jog szerint legyen Krisztusé.

„Boldogítóbb dolog adni, mint kapni” — mondotta Krisztus Urunk. (Ap. csel. 20, 35.) A boldog Isten állandóan ad, és szigorú értelemben véve semmit sem kap. Te is boldog akarsz lenni, a megszentelő kegyelem Istenhez hasonlóvá tesz, benned is él most már az ajándékozó Szentlélek, magad is eleven ajándék vagy.

Ajándék vagy, Isten ajándéka szüleidnek. Ugye? Nem Isten büntetése...

Ajándék vagy hazádnak, veled élő ember-testvéreidnek. Mindenkiért dobogó szív, munkára kész kar és elme, segítség a gondokban, olyan ember, aki életet ragyog maga körül.

Mit tudsz ajándékozni? Elsősorban segíteni kész lelket, munkás jó akaratot, világot szépítő erőt. Ajándékozatsz időt. Mikor Schütz Antal néhány szóba akarja foglalni Prohászka tüne-
ményes lelki nagyságát, így jellemzi: „volt ideje mindenre, mindenki számára, mindenkor”. (Esz-
mék és eszmények, 198. l.)

Nemcsak Krisztus Urunk földön járásakor volt csodálatos kenyérszaporítás. A legújabb szentek, Vianney Szent János, Bosco Szent János, Cottolengo Benedek életében olvasunk teljesen hiteles, nem legendás, hanem történetileg igazolt kenyérszaporításokról. Isten nagyon gazdag és meg tudja tenni, hogy mindig legyen mit adnod, ha szívesen adsz. „Adjatok és adatik nektek, jó és teljes, összerázott és púpozott mértékkel adnak majd nektek.” (Lk. 6, 38.) Isten meg fogja szaporítani értelmi képességeidet, ha szívesen tanítasz és örömmel hirdeted az igazságot. Milliós vagyonokat fog rendelkezésedre bocsátani, mint a szegény parasztyereknek, Páli Szent Vincének, ha szívesen gyámolítod a szegényeket.

Megszaporítja testi erődet, ha lelkesen és szeretettel, jó kedvvel dolgozol az ő dicsőségére.

De minden ajándéknál nagyobbak a lélek ajándékai. A szép, sugárzó, nagylelkű élethez kifogyhatatlan lelki energia kell. Nehéz mindenkinek, mindig jónak lenni. Az emberek és különösen a nyomorultak, a segítségreszorulók ritkán szeretetreméltóak. Olyan sok a zavaros eset, a kétes kötelesség, a bonyolult helyzet. Olyan könnyen tévesztjük el a helyes megoldást és csinálunk bajt, mikor segíteni akarunk. A legnagyobb ajándék, hogy ebben a sötét és homályos életben az Isten Szentlelke vezet és fölvilágosít minket.

Hiszen olyan nehezen tudjuk még a saját életünket is elrendezni. Mekkora felelősség másokéba belenyúlni, mekkora erő kell ahhoz, hogy a mások terhét is hordozzuk, másoknak is világosságot, vigasztalást, segítséget nyujtsunk. Pusztá emberi erő ehhez nem elég.

Imádkozzunk a Szentlélek egy nagy tisztelőjével, aki öregkorában azt mondhatta magáról: „Sohasem vétkeztem a nekem adott Világosság ellen” (Newman).

„Vezess, jóságos Fény, az éjtszakán,

Vezess tovább!

Sötét az út és messze van hazám:

Vezess tovább!

Világosítsd meg — ne a messze tájat,

Csak egy lépésnyit, hogy biztosba járjak.”

A Szentlélek ajándékai valami új érzéket, új eligazodást adnak nekünk. Ahogyan a repülő eligazodik a koromsötétben is, mert hívogató rádiósugárzások szállnak feléje a repülőtérről, s ezek a sugarak tiszta, világos hanggá változnak készülékében, ha jó irányban halad, de elnémulnak, ha elveszti a helyes irányt — így igazít el a Szentlélek adománya az élet koromsötétjében.

Kár volna tagadni, hogy Krisztus szeretete, keresetségi fogadalmunk s a bérnálás krisztusi nagykorúsága emberfölötti fáradałmat, emberfölötti munkát, emberfölötti teljesítményt kívánnak tőlünk. Irtóztos nehéz kötelességeket vállaltunk magunkra, s össze kellene roppannunk e teher alatt. És mégis, mennyien diadalmaskodtak gyöngre, földi emberek, akiknek semmivel sem volt több alkalmuk rá, mint neked vagy nekem! Mert megkapták a Szentlélek adományait, megkapták és felhasználták. Ezek az adományok éppen arravalók, hogy emberfölötti földadatokat oldjunk meg velük.

Az ajándékoző lélek új erőket, új forrásokat nyit meg a lelkedben. „Ki tudná átlátni vagy megmondani, Isten látogatása milyen érzelmek útján vezeti az emberi lelket, hogy amit gyűlölt, azt szeresse, amit került, azt kövesse, amit útált, azt éhezze, s hirtelen csodás változással ami addig zárva volt előtte, az most megnyílik s a terhes könnyűvé, a keserű édessé, a homályos világossá

lett számára.” (Prosper, id. Schütz: Dogmatika.² II. 111.)

A Szentlélek ajándékait Prohászka így nevezi: hétféle genialitás a kegyelem rendjében. (Élet kenyere, 2.) Olyasmi ez, amit nem tanulunk, nem munkával és önneveléssel szerzünk, nem tetszésünk szerint veszünk igénybe, hanem egyszerűen adatik.

A lelki élet teljessége nem egyszerűen csak céltudatos akarás dolga. Aki nagyon akar jó és tökéletes lenni, az ilyen, sajátságos módon, ritkán lesz azzá (Scheler). Nem a vasakarat tesz szentté. A lelki életben se legyünk akarnokok. Akit a Szentlélek ajándékai vezetnek, az nem különösen imponáló és nagyarányú jócselekedetekre vadászik, az nem egészen különleges érdemeket akar gyűjteni. Hanem úgy cselekszik, amint cselekszik, mert úgy érzi, nem is tehetne másképp. Mert Isten szeretete „kiáradott szívében a benne lakó Szentlélek által”. (Róm. 8, 11.)

A Szentlélek ajándékai a szeretetnek valami egész különleges új ösztönét, megsejtő erejét adják nekünk. Ő, akiben él a szeretet, nem kell annak sokat számítania, sokat okoskodnia, hogy kedvében járjon annak, akit szeret. Megérzi, mit várnak tőle. És nem kell neki hősiesen, nagy elhatározásokat, különleges nekifohászkodásokat tennie: a szeretet szárnyat ad a léleknek. „Ama et fac quod vis” — „ha szeretet él benned, nem kell

neked sokat magyarázni, magadtól érzed, mit kell tenned" — mondja Szent Ágoston.

Vannak olyan emberek, akik nem engedik át magukat a szeretet áradatának. A kötelességüket megteszik, — úgy gondolják — de „túlzásba" nem akarnak esni. Te nem leszel ilyen. Gondold csak meg, ha veled is csak a kötelességüket tennék meg az emberek. Tudod, mi a különbség az otthon és a kaszárnya, a haza és a szállás, a béres és a barát, a mostoha és az édes, a rabkoszt és a jó étel között? Az, ami a kötelesség és a szeretet között. A virág az ablakban, a játék a karácsonyfa alatt, a zsebkendőlobogtatás a vonat után, az anyai csók lefekvés előtt nem kötelesség: hanem szeretet. Sohase azt nézd hát Istennel szemben se, mi a kötelesség, vagyis mi a legkevesebb, amit meg kell tenned. Hanem mindig járj a több szeretet útján, a találékony, Isten kedvét, Jézus mosolyát, a Szűzanya örömét kereső, önmagát megsokszorozó, fáradhatatlan szeretet útján. Ne azt kérdezd: „Hát éppen énnekem kell ezt megcsinálnom?" De rekordot se akarj föllálitani önmegtagadásokban és jócselekedetekben, ne számold „erénygyakorlataidat", hanem mindig csak azt kérdezd: „Istenem, mit vársz el attól, aki szeret téged?"

A Szentlélek ajándékai ingyenesek. De ez a lelkület mégis a legjobb előkészület rájuk. Azt az égi zsenialitást Isten dolga ajándékozni, sza-

badon osztogatja kegyelmét. De mégis csak inkább annak adja, aki megbecsüli. „Meg ne szomorítsátok a Szentlelket” (Ef. 4, 30.) — figyelmeztet az Apostol. Az elmulasztott jócselekedetek, a visszautasított kegyelmek, az elhanyagolt alkalmak a lélek igazi nagy tragédiái. Az ajándékozó Szentlelket szomorítja meg, sok további kegyelemtől és talán az örök élettől fosztja meg magát az, aki nem tud Istennek néha a kötelesen felül is ajándékozni. Aki nem tud békülni akkor is, mikor a másik a hibás, adni annak is, akinek nem tartozott, köszönni annak is, aki fiatalabb, megvigasztalni azt is, aki őt nem vigasztalta, és imádkozni azért is, aki őt üldözi.

Aki pedig ezeket megteszi, az belép Isten meghittjei közé. Az előtt föltárulnak a titkos ajtók, és az elmondhatja magáról Szent Pállal: „Nostru conversatio in caelis est” (Filippi, 3, 20): Istennél otthonos vagyok.

Emberi ész nem tudja fölélni, emberi toll nem tudja leírni, hányféleképp indítja, tanítja, mozgatja Isten Lelke a rá figyelő emberszíveket. Hiszen a szentek, az isteni sugallatok hű követői a legváltozatosabb, legtarkább sereg a világon. Nem hiába mondja a Bölcsesség könyve, hogy „nem unalmas Övele lakni, hanem boldogság és öröm”. (8, 16.)

Mégis hét főáramot különböztetünk meg Isten Lelkének ránk patakzó életfolyamában, és a

Szentlélek végtelen változatosságú, kimeríthetetlen adományait hét főtípusra osztjuk. Izaiás próféta adta ezt a felosztást, mikor a Messiás lelki vonásait rajzolta. „Az Úr lelke nyugszik rajta: a bölcsesség és értelem lelke, a tanács és erősség lelke, a tudomány és jámborság lelke, és az Úr félelmének lelke tölti el.” (11, 1—3.) Ez a felosztás távolról sem meríti ki Krisztus lelkének kincseit. Nem is az a célja. Csak arravaló, hogy a Szentlélek kiáradásának fővonalait, irányait mutassa. Prizma ez: a lélekáradás vakító fehér fényét szelídebb, jobban megfigyelhető színekre bontja.

XI. ISTEN FÉLELME.

(Alázatosság.)

Mikor a kicsinek még nincs elég esze, akkor ott bátor és ott gyáva, ahol nem kellene. Fél a porszívógéptől, de nem fél a lúgkőtől. Fél a kéményseprőtől, de nem fél az orozzlánketrecbe dugni a kezét. A Szentlélek, ez a nagy nevelő, a helyes félelemre is megtanít. „Ne féljete azoktól, — súgja — akik megölik testeteket, de azután már nem tudnak mit csinálni. Attól féljete, aki nemcsak megöl, hanem a gehennába is küldhet.” (Lk. 12, 5.) Mert „rettenetes az élő Isten keze közé esni”. (Zsid. 10, 31.)

Mi Istenre elsősorban úgy gondolunk, mint a szerető, jóságos Atyára. És jól is tesszük. Ha igazán szeretjük, nem is kell annyira rettegnünk tőle, ahogyan az ószövetség népe rettegett. De hányan vannak, akik nem szeretik igazán és mégsem rettegnak tőle! Mi mindentől félünk! Szaladunk egy kis eső elől. Képesek vagyunk ha-

zudni, hogy egy szigorú tekintetet, egy rossz szót elhárítsunk magunkról. Remegni tudunk Isten legártalmatlanabb teremtménye, egy szegény középiskolai tanár előtt. De az igazi borzalom, a bűn, az Isten haragja sokszor egész közönyösen hagy.

Szent Lajos francia király az Isten félelmének csodálatos példaképe volt. Ő valóban jobban félt a bűntől, mint a tüztől. Nem tudott nagyobb bajt, nagyobb szerencsétlenséget elképzelni a halálos bűnnél.

Hűséges főembere és barátja, Joinville szintén buzgó, derék keresztény férfi volt, de mégsem olyan egészen Istenbe merült szent. Történt, hogy a király és a lovag bélpoklosokkal találkoztak — hiszen sok mindent tapasztaltak kereszteshadjáratuk folyamán. A király nem mulaszthatta el, hogy ebből az alkalomból is ne adjon egy kis intelmet barátjának:

— Látod ezeket a szegény embereket? Milyen nyomorultak! De jegyezd meg: aki halálos bűnben él, az sokkal nyomorultabb ezeknél.

Joinville nem akarta elhinni a királynak, hogy a bűnös a nyomorultabb. Ilyenek vagyunk, mi átlagemberek, krisztusi nagykorúságra el nem jutott emberek. A nagy szerencsétlenségek a mi szemünkben az érzékelhető, testünket, vagyónunkat, társadalmi állásunkat érintő szerencsétlenségek. A Krisztus barátjai, a Szentlélekkel telt

lelkek azonban csak egy komoly szerencsétlenségtől rettegnek: a büntől.

Minél előkelőbb és szebb valami, annál csúnyábbá tud romlani. A széttört kő még egész rendes kő marad. A korhadó fa már bizony nem kedves látvány. A holttest megdöbbenítő. És a holt, romlott, üszkösödő lélek? Nincs ennél rútabb sem ezen, sem a másik világon. Legfeljebb az ördögök rútabbak, mert ők még szebbek, még előkelőbbek voltak, míg el nem buktak.

És ebbe a nyomorult, bűnös állapotba mindenki beleeshetik. Még a kereszténység közös atyja, a római pápa is csak tévedhetetlen, de nem vétkezhetetlen. Nem tudhatjuk, legtöbbször igazán nem sejtjük előre, mi telik ki tőlünk. „Félelemmel és rettegéssel” (Filippi 2, 12.) kell üdvösségünkön munkálkodnunk. Szívből kell mindennap imádkoznunk, hogy „ne vigy minket a kísértésbe”. „Nagyon vigyázzatok, — figyelmeztet Szent Péter s vele az Egyház mindennapi esti imádsága — mert ellenségtek, az ördög, úgy járkal körülöttetek, mint az ordító oroszlán. Keresi, kit nyelhet el”. (I Pét. 5, 8.) Képzeljétek el a kicsi tábortüzet a sivatag közepén s köröskörül a sűrű sötét éjszakát. Képzeljétek azután az oroszlán rettenetes üvöltését, s gondoljátok el, hogy egyszercsak elalszik az a tűz! A vadállat hogy tör akkor rátok, hogy ragad el valakit egy szempillantás alatt! A tűznek egy pillanatra sem

szabad a lelkekben kialudnia. Ha a szeretet tüze kialszik, a bűn már el is ragadta áldozatát!

Milyen tragikusan igaz a nagy lélekismerő mondása: „Szegény, szegény ember! Nem is sejtet, milyen szörnyűségek rejtőznek a szívedben!” (Mauriac.)

Az embernek mindennap végbe kell vinnie Herakles hőstetteit. Mindennap ki kell tisztítania az Augias istállóját: rossz hajlamokkal fertőzött lelki világát. Herakles az Alpheus folyót vezette keresztül ezen az istállón: a mi lelkünkön is a magasságokból eredő élő víznek kell átáramlania, hogy megtisztuljunk. És minékünk is meg kell küzdenünk a lernai Hydrával, a hétfejű sárkánnyal, akinek újra kinő a levágott feje. Akkor támad meg újra a kísértés, mikor már azt hinnők, örökre végeztünk vele.

Az a legborzasztóbb, hogy a bűn még a látszólagos jócselekedetek és áhítatos művek közé is be tud férkőzni. Egyik szakadár keleti liturgiában ezt a megjegyzést olvassuk a hetvened előtti vasárnapra: „E napon a háromszor átkozott örmények útalatos módon böjtölnek; de mi e héten naponta sajtot és tojást eszünk, hogy gyűlöletes eretnekségüket megcáfoljuk.” (Nilles.)

Ha pedig igazán jót teszünk, igazán erényesek vagyunk, rögtön el akarjuk bízni magunkat, mindjárt eldicsekszünk azzal, hogy „nem olyanok vagyunk, mint ezek a bűnösök itt”. (Lk. 18,

12.) Lenézünk másokat, dicséretet várunk, dicsekszünk, s éppen kicsi jócselekedeteink lesznek újabb bűnök forrásává. Milyen kevés az igazán nagykorú, férfiasan alázatos lélek. Egy Tóth Tihamér, akinek a szavát vasárnaponként az egész ország szomjasan hallgatta, tudta ezzel a kis verssel befejezni utolsó szentbeszéd-kötetét:

„Egy kis fénysugár az ajtó-repedésen,
Csak ennyi volt minden elmondott beszédem.”

Az újkori sebészet egyik úttörője, Ambroise Paré el tudta mondani egy hatásos kúrája után: „Én csak kezeltem a beteget: Isten gyógyította meg.” Az istenfélő retteg attól, hogy a maga dicsőségét keresse. Krisztus Urunk mondotta: „Én nem az én dicsőségemet keresem.” (Jn. 8, 50.) És bizonyosan kedve tellett az alázatos Cottolengóban, aki így tanította apácáit: „Ha kérdik, kicsodák-micsodák vagytok, mondjátok, hogy káposztafejek vagytok és a vezetőtök a legnagyobb káposztafej.”

Az istenfélő megérti az Apostol figyelmeztetését: „Mid van, amit ne kaptál volna? Ha pedig úgy kaptad, miért dicsekszel vele, mintha nem kaptad volna?” (I Kor. 4, 7.) Hiszen hittétel, hogy Isten kegyelme nélkül még egy üdvös gondolatra sem vagyunk képesek!

Az igazi nagyok látják és értik legtisztábban, milyen kicsik vagyunk Isten színe előtt. Az igazi tudós előtt feltárul az igazság végtelen birodalma,

és akkor azt hirdeti majd ez a tudós: végtelenül több az, amit nem tudunk, mint az, amit tudunk. Az igazi szent, aki egy szempillantásra megérezte Isten kimondhatatlan jóságát, utána már élete végéig csak megdöbbenet szerénységgel tud saját gyarlóságára gondolni.

Isten nagyon titokzatos. Hiszen még ez a kis porszem világ is tele van megfejthetetlen talányokkal. Ki tudja, de igazán tudja, mi az anyag? Mi a villamosság? Mi az élet elve? Ki olvas a másik ember lelkében? Hányszor megfejthetetlen titok még az emberi lélek is a legközelebb állók, sőt ön maga előtt is? És akkor csoda, hogy Isten titok?

A tiszteletlen ember mindenbe bele akar látni, nem tűri a titkokat. Fájt neki, hogy nem érti Isten végzéseit, és mert nem érti őket, föllázad ellenük. Pedig egy dolog biztos. Isten csak olyan valaki lehet, akit mi nem értünk teljesen. Akit mi teljesen megértünk, az nem Isten, hanem a mi elménk gyöngye tákolmánya. Isten színe előtt megáll a gyenge emberi ész. „Inkább, hogysem a napfény, meghomályosítja gyöngye szemünket” (Pázmány). A félelem szent szellemében kell leborulnunk a „rejtőző Istenség” előtt. „Felhő és sötétség veszi Őt körül.” (Zsolt. 96, 2.) Ebbe a sötét felhőbe a legélesebb elme reflektorfénye sem hatol be. De ha a tisztelet és félelem, az alázatos imádás hódolata tölti be lelkünket, elárad majd benne a

szerelem kegyelme is. Istent csak az ismerheti meg, aki szereti. Minél jobban szeretjük, annál jobban ismerjük. Szeressük a hit félhomályában, szeressük a titok sötét felhőjében, szeressük a félelem szerénységében: és a homály lassan szeláldozni kezd. Az „istenfélelem a bölcsesség kezdete”. (Péld. 1, 7.)

XII. TANÁCS.

(Gyakorlati kereszténység.)

Krisztus Urunk arról panaszkodik, hogy „a világ fiai okosabbak a maguk nemében a világosság fiainál”. (Lk. 8, 16.) Hiszen sok „jámbor” ember úgy jár, mint a bölcs Anaxagoras, aki az eget nézte és a pocsolyába zuhant. Sok „jámbor” aszszony elfelejtí Szent Pál intelmét: „Aki háza népére gondot nem visel, már meg is tagadta hitét és rosszabb a pogánynál.” (I Tim. 5, 8.)

Az ilyen ügyetlen tedd-ide, tedd-oda, semmi-
ben sem boldoguló ember éppen nem nagykorú.
Nem lesz képes Krisztus országát terjeszteni, te-
hetetlen minden apostoli munkára, székgyene az
Egyháznak.

Legjobban felötlík az ilyenek tanácstalansága
a vagyón kezelése körül. Hány szomorú, botrá-
nyos eset történt, hány szegény ember, hány jó
ügy károsodott e miatt a világi dolgokban, pénz-
kezelésben való járatlanság miatt.

A tanács adománya arra segít, hogy minden ügyes-bajos dolgunkban okosan, helyesen, Isten dicsőségére járjunk el. „Akár esztek, akár isztok, akármi mást csináltok, mindent Isten dicsőségére cselekedjete.” (I Kor. 10, 31.) Mi nem vagyunk manicheusok. Nem gondoljuk, hogy az anyagi világ, a földi teremtmények tisztátalanok. Mi az egész földkerekséget, a világ minden kicsi részét Isten szolgálatába akarjuk állítani. Minden szolgálhatja az isteni szeretet terveit. A tanács adománya épp azt mutatja meg nekünk, hogyan éljünk a teremtményekkel Isten kedve és tetszése szerint.

Különösen nagy szükségünk van a tanács adományára, hogy a vagyon és a szegénység, a pénz és a hiány kérdésében tisztán lássunk.

A tanács adománya a két irányító elvre fog megtanítani: egyik, hogy ne legyünk a vagyon rabjai; a másik, hogy ne féljünk a pénztől, hanem használjuk jóra.

„Nem szolgálhattok egyszerre Istennek és a „Mammonnak.” (Lk. 16, 13.) Vagyis nem a vagyonért élünk. A megbérmálnak szent függetlenséggel kell Krisztus ügyéért síkra szállnia. Krisztus Urunk úgy élt, öltözött, étkezett, lakott, dolgozott, szenvedett, mint a szegény emberek szoktak. Nem egyszer mondta, hogy nehéz a gazdagnak üdvözülnie. Százezrek fogadták meg az Evangélium tanácsát: „Add el, amid van és oszd

szét a szegényeknek" (Mt. 19, 21.), és anyagi gondok, anyagi felelősség nélkül éltek, magasabb célokna. Szent Ferenc úrasszonyának vallotta a Szegénység úrnőt, s egész életében hűségesen, boldogan kitartott mellette. Kevesebb romantikát, de nem kisebb fölényt mutat Aquinói Szent Tamás beszélgetése Capuai Bertalan testvérrel. Szent Tamás akkor a párizsi egyetemen tanított. Amint Szent Jakab utcájában ballagtak a rendház felé, Bertalan testvér fölsóhajtott:

— De szép ez a Párizs!

— Szép — felelte Szent Tamás.

— Bár az Öné volna!

— Minek?

— Eladná a királynak és sok új kolostort építené a pénzen.

— Jobb szeretném most Aranyszájú Szent János beszédeit, mint egész Párizst — vallotta be a szent tudós.

Nem ennyire épületes, de nem kevésbé találó a XIV. Lajos gáláns udvarhölgyéből kármelitává lett Mme. La Vallière csípős mondása.

— Megbolondultál, kedvesem, hogy ilyen nyomorban akarsz élni? — fuvalázta egy régi barátnője, mikor meglátta őt a durva, nehéz kármelita posztóban.

— Ó nem, édesem. Hidd el, azok az örültek, akik a világ hiúságait hajhásszák.

Most sokakra áll a Jelenések könyvének intelme:

„Azt mondod: gazdag vagyok, nincs hiányom semmiben; pedig szegény nyomorult vagy.” (3, 17.) Mert semmit sem ér az olyan gazdagság, amely a lelket koldussá teszi. És ahogy, Jókai szavával, vannak szegény gazdagok, úgy találkozhatunk gazdag szegényekkel is.

Az ispotályos-lovagok virágkorában, mikor a természetfölötti gondolkodás teljesen átjárta a lovagi társadalmat, mélyen átéreztek a szegények lelki gazdagságát is. És megkérték őket, adjanak ebből a gazdagságból a világnak. Minden este így szólították a betegeket a jeruzsálemi nagy ispotályban:

„Beteg urak, imádkozzatok a békéért, hogy Isten a földön és az égben megadja nekünk! Beteg urak, imádkozzatok a föld teremtéséért, hogy Isten megsokasítsa, hogy szolgálhassuk Őt és viruljon a keresztény nemzetség! És imádkozzatok a zarándokokért, különösen a tengeren hanyó-dókért s a szaracén fogságban sýnylödőkért! És beteg urak, imádkozzatok önmagatokért és minden betegért!” (Goyau: *Histoire religieuse de la France*, 260.)

Igen, a szegény betegek is urak, másoknak jótévői, Krisztus kincseiben gazdagok. Krisztus előtt azt hitték, csak a gazdag lehet megelégedett, — Krisztus a szegénynek nem adott kincseket,

de visszaadta neki emberi méltóságát. „Boldogok a lelki szegények” — mondotta: vagyis csak az lehet boldog, aki lélekben bármikor kész szegénynek lenni, aki nem remeg, aggódik kincseiért, vagyonáért, akinek a vagyon csak eszköz és felelősség, amelyről számot kell adni. És ha a vagyon saját hibáján kívül elvész, akkor megkönnyebbül, mert a felelősség súlyos terhe nincs a vállán.

De — és most nézzük az érem másik oldalát — a Krisztusban nagykorúnak, a megbérmálnak felelősséget is kell tudnia viselni. A vagyonkezelés felelősségét. Akinek sok adatott, attól sokat fognak követelni. (Lk. 12, 48.)

Minden teremtmény azt kiáltja: „Használj engem az Isten dicsőségére!” P. Bíró Ferenc, a nagy jezsuita szokta mondani: „Szinte hallom a pénz segélykiáltását: hát miért rosszra használtok engem, miért nem jóra. Én nem vagyok a hibás, szívesen tennék jót! Töletek függ, hogy áldás leszek-e vagy átok!” Nemcsak szabad, de kell is Isten szolgálatában élelmesnek, szinte haszonlesőnek is lenni. Jámborság nem maflaság. Szent Antal, a nagy alamizsnás (nem a ferences szent, hanem a franciaországi) már nem győzte szegényeit élelemmel ellátni. Engedélyt kért hát a francia királytól, hogy egypár malacnak szalagot, csengőt akaszthasson a nyakára, skieresztette a malacokat az utcára. A jó emberek kirakták

kapujuk elé a moslékot, azon híztak a szegények malacai. A mai világban nem lehetne, de a középkori város utcáin meg se kottyant az a pár malac.

Don Boscotól egy rajongó gazdag hölgy autogrammot, kézírást kért. „Nagyon szívesen” — mondta szentünk. És hamarosan megírt egy elismervényt valami húszezer líráról. „A Szalézi Intézet javára köszönettel fölvettem.” Mit volt mit tenni, a gazdag rajongó megkapta az elismervényt és megadta az összeget.

A pénz használatában pedig egy nagyon egyszerű gondolat eligazít. A pénz azt jelenti, hogy nekem dolgoznak. Ha én valamire költöm a pénzemet, egy kicsikét parancsolok. Ha selyemruhát veszek, azt parancsolom, hogy etessék a selyemhernyókat, gombolyítsák a fonalat és végezzenek el mindent, ami a kelmekészítéshez, a ruhavarráshoz tartozik. Ha könyvet veszek, mintha azt parancsolnám: „Te író, törd a fejedet, mesélj vagy okoskodjál, te nyomdász, szedd ki, te favágó, vágj fát, te papírmunkás, készítsd el a papírost.” Ha jól elképzelem, mit is parancsolok, mikor pénzt költök, akkor azt is érzem már, érdemes-e ezt parancsolni vagy nem.

A tanács adománya tesz igazi gyakorlati kereszténnyé. Vannak sóhajtozó, sápítózó, kritizáló, morgolódo, anyakönyvi, mellveregető, fontoskodó, hasznothúzó és elméleti keresztények. Krisztus Urunk nem fog rájuk ismerni. „Nem

minden, aki mondja nekem: Uram, Uram, megy be a mennyországba: hanem aki Atyám akaratát megcselekszi, az megy be a mennyországba." (Mt. 7, 21.) A gyakorlati keresztény megy be. Aki mindenben Krisztus kedve szerint viselkedik, hétköznapi dolgokban, pénzügyekben is. Ilyenné tesz a tanács adománya. Krisztusban nagykorúvá. Hogy az élet minden ügyes-bajos dolgában érezzük Szent Pál mondásának igazságát: „Minden a tiétek, ti pedig Krisztusé." (I Kor. 3, 22.)

XIII. ERŐSSÉG.

(Tisztaság. Szülői méltóság.)

A bérálásban „ad robur” (IV. Jenő dekrétuma) kapjuk a Szentlelket: hogy erősek legyünk. „Nem az a legény, aki adja, hanem aki állja” — mondják. Mintha Szent Tamástól tanulták volna: „Fortium est magis sustinere, quam aggredi.” Nem a kötekedő, nem az izgága az erős.

Kipling délafrikai haditudósító korában látott egy igazi erős embert. Talán valami súlyemelő bajnokot? Bikaerejű Sámson? Nem, csak egyszerű közvitéz volt, még hozzá sebesült. A vonat váratlanul megállott. Sebesülteket kellett felvenni. Kipling nem tudta, mi történt, leszállt és a sinek mellett sietett a vezető irányában. Egyszer csak elbotlik, elvágódik a sötétben. „Ejnye, mi van itt” — mormogja bosszúsan. „Csípőtörés, kérem” — feleli teljes lelki nyugalommal a földön fekvő, még be nem gipszelt sebesült. — Remélem, az úr nem ütötte meg magát” — így vigasztalja ő,

a sebesült, ő, akibe beleléptek, az elbotlott ujság-író.

Szent Márton püspököt leginkább a jó szívé-
ről ismerjük. Lássunk egy példát lelki erejéről
is. Épp egy pogány gall törzs megtérítésén fára-
dozott. Nem sok sikerrel. Volt ezeknek a gallok-
nak egy szent fenyőfájuk. Az alá gyülekeztek
imádkozni. Azt tartották, abban lakozik az isten-
ség ereje.

„Vágjátok csak ki azt a fenyőt” — mondta
Márton. — „Majd meglátjátok, nem lesz semmi
baj.”

— Isten ments. Jaj annak, aki hozzányúl.

— Én pedig alája állok. Vágjátok nyugodtan:
ha valakinek bűnhődnie kell, én vagyok a hibás,
az én fejemre fog zuhanni.”

Igy hát elszánták magukat. Nekiálltak a sze-
kercékkel. A hatalmas fa egyszer csak megingott
— Márton felé. Sikoltoztak az asszonyok. „Ugorj
félre gyorsan” — kiáltották az emberek. Márton
csak állt. A fa pedig ledőlt, irtóztató zuhanással
— de a másik irányban. Mártont nem találta el.
És a térítés sikerült.

Mi mindkét esetben közös, tiszteletreméltó,
szép? Olyan embereket látni, akiket nem az in-
dulat, az ösztön, a szeszély, az érzékek reakciói,
hanem a lélek komoly szándékai kormányoznak.
„Kis csupor hamar forr”, kicsiny lelkeket min-
den pillanatnyi benyomás eltérít útjukból, kihoz

a sodrúkból. A nagy lelkek, az erős lelkek nagy eszmék, hatalmas lelki áramlatok sodrában élnek: vihar legyen, amelyik eltéríti őket útjuktól! A dióhéjak már régen táncolnak, himbálódznak, mikor ők nagy hajók módjára, fenséges nyugalomban siklanak csillagaik felé.

Ki hát az erős? Akit életstílusából, sodrából sem a belébotló ügyetlen, sem a feléje zuhanó fa nem hozhat ki. „Az úr a pokolban is úr” — mondják. Ez a mondás nem is olyan könnyelmű és fölületes, mint gondolni lehetne. Az úr azért úr a pokolban is, mert az erős, férfias jellem a legnyomorultabb környezetben, a legméltatlanabb bánásmód, a legkínzóbb fájdalmak, a legsajgóbb megaláztatások között is megőrzi méltóságát. Tehetnek vele, amit akarnak, érheti akármilyen, érezhet velőig hasogató fájdalmakat: az úr akkor is úr, azaz fegyelmezett, makulátlan, belsőleg, lelkileg érintetlen marad.

Innen van, hogy az erős jellem egyúttal tiszta jellem is. A hegyipatak tiszta, mert van sodrása, van lendülete. A gyémánt tiszta, mert kemény: semmi sem tudja megkarcolni. Az erősség adománya az emberlelket is angyali tisztaságúvá tudja edzeni. Olyan lendületet, olyan sebességet ad a léleknek, hogy mégoly erős vonzások sem tudják már fölvett útjától eltéríteni.

Az erő és tisztaság fönséges szimbolumát rajzolja elénk Szent Pál: „Isten templomai vagy-

tok." (I Kor. 3, 16; 6, 19.) A templom minden köve terv szerint épült, szép és erős. Nem összevissza dobált halmaz, nem bármi kis szellőtől összeeső kártyavár. A Szentlélek temploma vagy! Testi-lelki képességeiddel úgy kell bánnod, mint egy templom nemes építőköveivel! Csak azt a mozdulatot, azt a cselekedetet végezd, ami a templomot építi, ami életed tervébe, lendületébe illik.

Templomot építünk: nem érünk rá sárral vagy vakolattal pancsolni és játszani! Nem engedhetjük erőnket és figyelmünket eltékozolni. A valamirevaló ifjú oly tágranyílt szemmel néz a világba, annyi a tennivalója, annyi a komoly és szent feladata, hogy elpuhult érzelmek, posványos lomhaság és gerinctelenség nem férhet az életébe.

A tisztaság nem elzárkózás a világ, az élet, a valóság tényei és föladatai előtt. Nem a mit sem sejtő és problémátlan csecsemőkor mesterseges meghosszabbítása és konzerválása. Nem is az a „pudeur impudique”, amely mohó szemmel nézi, hol botránkoztathatna meg, hol lehetné az érzékiség rebbenéseit és amely a test természetes és akaratlan megrezdüléseire oly erősen koncentrálna figyelmét, hogy maga a figyelem szinte görccsé válik a lélekben. Egy bölcs tanár szokta erről azt az anekdótát elmondani: A szegény kínai megkérdezte gazdag szomszédját, hogy lett

olyan vagyonos. „Semmi sem könnyebb annál” — felelte a jó szomszéd. Főzzél rizst egy edényben, keverd meg hetvenhét-szer egy fordított fakanállal és mondd minden keveréskor: „Aranyat akarok.” Az egész rizs arannyá fog változni. Csak egyre vigyázz: közben a világért se gondolj a hattyúra, mert akkor hiába az egész.” A szegény kínai igazán nem akart a hattyúra gondolni: addig nem is igen törődött a hattyúkkal, de persze rizsfőzés közben folyton hattyúk jártak fejében. Nem is lett semmi az aranycsinálásból.

A tisztaság valójában semmi egyéb, mint hivatástudat. Az erők fegyelmezett irányítása szent célok felé. Az a fiú lesz igazán tiszta, aki tudja, mit tesz férfinak lenni és akinek a lelkében már él a jövőendő férfi ereje. Az a lány lesz igazán tiszta, aki tudja, mit tesz asszonynak lenni és akinek lelkében már ott él a jövőendő asszony ereje. És a bérmlás kegyelme éppen abban a pillanatban adatik legtöbbször, mikor a test már lassan érik, s a léleknek legnagyobb a szüksége, hogy szintén megérjen.

Ne azt tekintsük tökéletes tiszta léleknek, aki az élet minden kísértését gondosan elkerülte: hiszen bűnrehajló, gyarló testünk és lelkünk elől úgy sem rejtőzhetünk el. A tökéletesen tiszta lélek előtt oly világosan áll szent hivatásának tudata, hogy attól senki és semmi el nem térítheti. Szép és dicséretes, ha valaki a rosszra vívő alkal-

makat kerüli, de az eszmény az a jellem, amely belülről van vértézve a kísértés ellen. Amely a bűnben nem elkápráztató, de veszedelmes csillogást, tiltott szépséget lát; hanem úgy látja a bűnt, amilyen az a maga nyers valóságában: nyomornak, kétségbeesett mánornak, olcsó kábítószernak, szégyenletes rabságnak. A bűn nem azért rossz, mert az Isten megtiltotta. Hanem Isten azért tiltotta meg, mert az a bűn rossz, mert megtöri életünk diadalmas lendületét, mert nyomorba és kínlódásba süllyeszt. A tiszta lélek nem bizonyos fájó honvágygal néz vissza a bűnre, mint Lót felesége Szodomára, hanem előre tekint. Neki programja, feladata, missziója van. Nem a szenvedélyek bilincsbevert rabja akar lenni, hanem az erőteljes és diadalmas élet boldog hordozója és részese.

A bérnálás a nagykorúság szentsége. Az az ember nagykorú, akiben már földereng az apai és az anyai lelkelet. A nagykorú az erős, aki nemcsak kapni, hanem adni is tud. Aki felelősséget érez. Nagykorúság, erő, tisztaság: egy fénynek szétbontott sugarai.

A nagykorúság első jele a lovagias, gyöngéd, a lelket kímélő és tisztelő magatartás. A kiskorúnak csak önző vágyai és szenvedélyei vannak. A nagykorú, az erős, akinek erejéből jut arra is, hogy mást kíméljen, meg fogja jegyezni Lacordaire szavait: „Boldog, aki nem áldozott fel mást

szenvedélyének! Szent az ifjúság, szent az ifjú lélek, minden ifjú lélek sorsa az Űristen szívéen fekszik. Mert Isten az örök fiatalság, s minden ifjú lélek ebben is az ő hasonlatosságát hor-
dozza.“

Az erő tehát először ott mutatkozik, hogy a más életét kíméli és tiszteli. Nem az az autó erős, amely beleront a kirakatokba, hanem amely másodperceken belül a legnagyobb sebességből is le tud fékezni.

De az erő (és vele a tisztaság) ott éri el tetőfokát, mikor már nemcsak kíméli a más életét, hanem életet tud adni másnak. Lássuk ennek az erőtol duzzadó, kristályosan tiszta, átlátszó, kenyérkereső és kenyérszegő atyai, anyai, szülői lelkületnek rajzát. Nem azért adjuk ezt a rajzot, hogy amikor hazamész a bérnálás után, akkor mélyebb tisztelettel csókolj kezét szüleidnek. Bár azért is érdemes lenne. De most más a célunk. Arra gondolunk, hogy a bérnáltat az Egyház már felnőttként kezeli, beveszi a felnőttek társadalmába. Megvannak-e, legalább ígérkeznek-e benne azok a vonások, amelyek a felnőttek javát, az édesapákat, édesanyákat jellemzik?

Mikor az iskolában erről beszéltem, egy különben egész értelmes tanítványom meglehetősen unott arcot vágott. „Mi a baj” — kérdeztem. „Ez engem nem érdekel” — felelte. „Én szerze-

tes leszek." Az ilyen kedves szerzetesjelölt bér-
málkozóknak tudniok kell, hogy az atyaság és
anyaság lelki vonásait és értékeit minden nagy-
korú kereszténynek lelkébe kell gyűjtenie.
„Fiacskáim, kiket újra szülök, míg Krisztus ki-
alakul bennetek" — szól galatáihoz Szent Pál.
S a szerzeteseket éppen „atyáknak, máterek-
nek" nevezi a hívek kegyelele. Ó, az apai, az
anyai lelkület őket is éppen eléggé érdekелhetil

Idézzünk tehát egy nagy nevelőt, mikép
rajzolja az apai lelket: „A férfilélekben . . . je-
lentékeny változást okoz az apaság tudata. Ez
a módosulás a felelősségérzés és az önzetleneb-
bül fáradozó munkálkodás formájában jelentke-
zik." Az atya „egyre többről tanul meg szívesen
lemondani, hogy annál több jusson munkája
gyümölcséből azoknak, akik az ő karja alatt ke-
resnek oltalmat. Szinte képpé kívánczik az a
szerény visszahúzódás, de a minden munkát is
szívesen végző áldozatos erőfeszítés, amely az
édesapát jellemzi. A karácsonyfa tövében is ölbe-
tett karokkal a háttérben áll, hogy messziről
nézze áldozatos munkájának örömet okozó hatá-
sát; az összes ajándékokért ő dolgozik, de a sze-
retet, az öröm, a hála meleg aratását az édes-
anyának hagyja." (Marczell M.: Erosz és Étosz,
45. l.)

S az édesapa oly tökéletesen viszi végbe áldo-
zatát, hogy a gyermek csak akkor veszi észre,

akkor érti meg, mikor az az apa már nem jár ezen a földön. Paul Claudel írja egy gyönyörű költeményben, hogyan érez a gyermek az apjáról (Saint Martin. Feuilles de Saints, 143.): „Soha sincs otthon. Keveset beszél. Alighogy fogadja a köszöntést. Ő parancsol a házban és elbánik azzal a zavaros külső világgal.” A kisgyerekek ennyi csak. „De a megpróbáltatás, a kétség és a veszedelem nagy óráiban, mikor a halál kopogtat az ajtón; mikor a kapitány utoljára köszönti a tengert a süllyedő hajó megdőlt parancsnoki hídjáról; mikor a diadal oly nagy volt, hol nem volna illő még életben is maradni; mikor a sóhajós éjtszaka végén a tudós megoldotta nagy kérdését; mikor a művész meglátja szobra arcán az első mosolyt; mikor a kemény küzdelemben leküzdött kísértés elkullog s diadalmas fényben jelentkezik a reggel; mikor lemondunk mulandóról az örökkévalókért; akkor egy hangot hallok: Most gondolj apádra, fiam!”

Gerson János, a XV. század egyik szellemi vezéralakja, a katolikus pedagógia maradandó nagysága egy kis jelenetet mond el édesapjáról. Este volt. Vacsora után kiültek egy keveset a ház elé a padra. Az édesapa fölkel. Keresztalakban kitárja karját, háttal nekidől a falnak és ezt mondja: „Ide nézz, fiam. Látod, így feszítették keresztre a te Üdvözítődöt.” Gerson ezt sohasem felejtette el. Ez a kép, ennek az apának a szavai

kísérték egész életén át, őrizték, hogy mindig nagylelkű, szelíd, jóságos és bőkezű legyen.

Micsoda erő ez az eszmény: édesapának lenni! Akinek a képe végigkíséri gyermekét az életen. Mint szent emlékeztető, haló porában is a jóra, a nemesre buzdítani! Ezért érdemes, ezzel az eszménnyel könnyű az ifjúnak tisztán őrizni meg magát minden kísértésben. Egy család — sőt talán egy nemzet oszlopa lesznek. Nem kel-
lenek korhadt, rothadt oszlopok. Tudom, mit várnak tőlem. Méltó akarok lenni egy ártatlan, nemeslelkű leány bizalmára és hűségére! Méltó akarok lenni, hogy nyugodt lélekkel nézhessek tiszta gyermekszemekbe! Méltó akarok lenni, hogy a mennyei Atya helyettese lehessenek az én családom előtt! Akár földi, testi családról, akár szerzetesi, akár fogadott családról, a nyomorultak, elhagyatottak, szenvedők és szegények nagy családjáról kell majd gondoskodnom. Kemény, tiszta, erős férfi akarok lenni, Istennek erős és szép temploma, messze látszó, sokaknak otthont, védelmet, vigasztalást nyújtó. Némelyeket Isten kis falusi templomocskának szánt, néhány egyszerű, bizó lélek kedves menedékhelyének; másokat égbenyúló székesegyházaknak, városok, nemzetek megáldójának. Tiszta és erős akarok lenni, hogy Isten akarata teljesüljön bennem! Csak egy ne legyek: megszenteltségtelenített temp-

lom. Istállóvá, hitvány mozivá aljasított, felprédált, meggyalázott templom...

És a leánylélek ereje? A Szentírás a jó édesanyát nevezi erős asszornynak. (Péld. 31.) Háza népe hűséges gondozója, örökké dolgoskezü, életet sugárzó, ragyogó jóság.

Egy kedves családhoz egyszer vendég állított be. Csak a férfit találta a szobában. „Várjon csak egy percet” — mondta a férfi, s a kert felé sietett, nézett jobbra-balra, mint aki keres valakit. „Mit keres?” — szólta ki a vendég az ablakon. „A boldogságomat” — felelte a férfi. „Hopp, megvan” — mondta kisvártatva. És belépett a szobába, karján vezetve feleségét.

Kisleány, aki most bérnalkozol, nagykorú leszel! Tudsz-e te majd valakinek a boldogsága lenni? Ha csak szép kalapot teszel a fejedre, ha csak elbájolóan énekelsz, ha csak nagyszerűen teniszezel, azzal bizony még nem leszel senkinek sem a boldogsága. Boldogság csak akkor leszel, ha az életet sugárzó, könnyet törölő, kenyérszegő, önfeláldozó anyai lelkület él benned.

Igaz, nem igen hálálja azt meg neki senki a földön. „Meg kellett hálnia, — írja a mélyszívű Mauriac az édesanyáról — hogy megértsük: az ő fáradt szíve lüktette belénk, ami kevés nemeség és tisztaság bennünk van.” És ugyanez a vallomás szólal meg József Attila versében: föl-

idézi hogy sírt, rítt, nyöszörgött, nem akarta szegény anyját mosni hagyni. Az anya meg:

„Csak ment és teregetett némán,
nem szidott, nem is nézett énram,
s a ruhák fényesen, suhogva,
keringve szálltak a magosba.

Nem nyafognék, de most már késő,
most látom, milyen óriás ő,
szürke haja lebben az égben,
kékítőt old az ég vizében.”

(Összes versei, 326.)

Nem is tudom, kiben csodáljam jobban az anyai lelkületet. Szent Monikában, a gyermekéért húsz évet imádkozó, tiszta özvegyben, vagy Kis Szent Terézben, a missziók drága anyásl elkü pártfogójában, a kis noviciák keménykezü, arany szívü nevelőjében? Jobban tiszteljem-e Rufus anyjában, akit Szent Pál úgy tisztelt, mint saját anyját, vagy a mi hazánk sorsát imádságos szívében hordozó Boldog Margitunkban? Szüzek, asszonyok, özvegyek egyaránt lehetnek az anyai lelkület ragyogó példái, ebben a lelkületben érezzük meg, hogy tisztaság és erő voltaképen egy.

XIV. JÁMBORSÁG.

(Az Egyház szolgálatában.)

A jámborság Lelke az Istenhez vezető utakra irányít. Új becsülést, melegebb ragaszkodást önt a megbérmáltba azok iránt, akik őt Istenhez vezetik. Elsősorban az Anyaszentegyház iránt.

Hiszen oly sokat köszönhet ez a megbérmált az Anyaszentegyháznak! Talán még a földi életet is: hiszen az Egyház védte mindig a gyermek jogait, mentette meg annyi kisdéd életét a régi és a modern Tajgetoszoktól. És keblére ölelte a kisdédet, megkeresztelte, az örök élet lehelletét lehelte arcára, Isten gyermekeinek méltóságára emelte. Anyai jósággal táplálta, neki adta legkedvesebb kincsét, legdrágább javát, Krisztus testét. És mikor ez a gyermek hálátlan volt, mikor ez a gyermek méltatlanná lett az Isten országára, mikor bűnbe esett, akkor újra fölemelte, s kézenfogva vezette a mennyei Atyához, hogy bocsánatot eszközöljön ki számára.

Ez az Egyház adta kezébe az örök Igazság könyvét. Ez engedte hallania Isten igéjét. „Nincs kedvesebb, mint az emberi szó, ha világos értelem és szerető szív szava: áthatja egész valónkat, megindít, gyönyörködtet, elcsitítja fájdalmunkat, mélyíti örömünket, jól esik, mint a balzsam és tömjén illata. Mi lehet akkor az Isten igéje annak, aki fölismeri és megérti? Ha mondhatjuk: Isten sugalmazta ezt az eszmét, ő szólott hozzám! Lapozgatok a Szentírásban, Jézus Krisztus szavaihoz érek. Ó, e szavakban az Istenség lehelletét érzem, szinte megtapintom Isten örök Igéjét! A Mester lábához ülök, úgy hallgatom szavát s visszhangzik rá a lelkem!” (Lacordaire.)

Ez az Egyház kezdettől fogva szerette őt. Nem kérdezte, ki az apja, ki az anyja, szép-e, okos-e, gazdag-e, előkelő-e. Szerette, mert Krisztus vérén megváltott lelket látott benne, szerette, mint lelkétől lelkedzett gyermekét.

És ez az Egyház a bérmlás napján gyermekéhez küldi püspökét s azt üzeni vele: „Fiam vagy leányom, szükségem van reád! Segítségedet kérem! Háláld meg a nevelést, s most már te is végy részt az én munkámban! Nem magam miatt kérem, kérem az én többi gyermekem, a te testvéreid miatt. Hányan járnak még „sötét-ségben és a halál árnyékában“! (Lk. 1, 79.) Hány

gyermek kér kenyeret, s „nincs aki törjön neki.”
(Jer. sir. 4, 4.)

Az Egyház az igazság kenyerét és a szeretet borát adta neked. Most rajtad a sor. Mindent meg kell tenned, hogy kielégíttessenek mindazok, akik éheznek és szomjúhozzák az igazságot.

„Én azért születtem és a végett jöttem a világra, hogy bizonyosságot tegyek az igazságról” (Jn. 18, 37.) — mondja magáról az Úr Jézus és vele az Egyház. Jaj annak, aki gúnyos mosollyal Pilátus módjára feleli: „Mi az igazság?” Krisztus igazi híve, az Egyház értékes tagja csak akkor lehetsz, ha te magad is tanúságot teszel az igazságról.

Áradás idején minden épkezláb embernek a gáton a helye! Most pedig áradás van. A hazugság hullámai még soha ennyire ki nem csaptak a födre. P. Bangha Béla utolsó könyvében (Világhódító kereszténység, Bp. 1940) egyenesen a „tévedés világuralmáról” kénytelen írni. „A tévedés és félrevezetés, mint valami ezer csápú szörny, mindent leigázó s birtokába hajtó nagyhatalom borul rá a lelkekre . . . A gépezet, amely a hazugságot és tévedést világgá szórja, sohasem pihen, hanem mint valami pokoli szökőár szakadatlanul szórja ferdítéseinek, vádjainak s rögeszméinek özönét: irodalomban, katedrákon, előadói dobogókon, színházban, rotációs gépeken

keresztül, parlamentekben, rádióban s a nyilvánosság minden fórumán.”

Ma már a világ legnagyobb része, mint valamikor Pilátus, nem is hisz abban, hogy egyáltalán van igazság. „Már nem is fáj nekik, ha tévednek, ha gondolatfűzésük kusza és ellentmondásos... Szavakkal dobálódznak, melyeknek tartalmát soha ki nem elemezték...”

A szellem területén óriási felszabadító hadjáratra van szükség. „Az egész katolikus frontnak meg kell már egyszer értenie, hogy elvész minden, ha ezen a ponton nem segítünk... Az embereket fel kell szabadítani a tévedések és hazugságok szörnyű uralma alól. Oly óriási munkamező ez, annyi ágas-bogas problémát rejtegető, valóságos új keresztcshadjárat szervezését sürgető feladat vár ránk, hogy nem lenne túlzás, ha minden erőnket egyelőre erre a célra fordítanánk.” (I. m. 78—84.)

Az igazság bajnoka lehetsz, ha jól érted a hittant, ha ügyesen dolgozol az iskolai, társadalmi egyesületek, a sajtó terén. De hogy komoly szellemi harcokban is résztvehess, ahhoz mélységesen művelt embernek kell lenned. „*Omnia disce, postea videbis nihil esse superfluum*” — mindent tanulj meg, majd meglátod, nem volt kár, figyelmeztet egy nagy szellem (Hugo a S. Victore).

Az újságcímekből beszajkózott, rádióban fe-

jedbe vert, meggondolatlan, zavaros frázisok mind erkölcstelenek. Erkölcstelen és úriemberhez nem való minden olyan kijelentés, amelynek jelentőségével, tartalmával, következményeivel nem vagyunk tisztában. „Ahol a fogalmak zavarosak, csakhamar zavarosak lesznek a közállapotok is.” (Konfucius.)

Az a szellemi pályán működő keresztény, akinek nincsenek végiggondolt elvei, aki birka módjára fut mindenkor divatos jelszavak után, az az igazság árulója lett, Pilátus-jellem.

Az igazság, a szent, változatlan, örök igazság Isten gondolata. A szeretet mellett az igazság visz legközelebb Istenhez. Az igazság bajnokának soha a legkisebb hazugságot, kétszínűséget sem szabad jellemén eltűrnie. A zavaros, ellentmondó gondolatokból születnek a bűnök. Bűnös az az ember, aki nem hajlandó cselekedetének következményére gondolni, aki nem akarja elismerni, hogy kétkulacsosan jár el.

A bűnös egyszerre akar magántulajdont élvezni és a más tulajdonát elszedni. Egyszerre akar maga szabad lenni és a szabadság elvét mások kárára lábbal taposni. Akarja a családi élet örömeit és hasznát élvezni, de nem akarja a család védelmében hozandó áldozatot. Tele van gyakorlati ellentmondással, és gyűlöli az igazság hirdetőit, mert fél, hogy fölébresztik lelkiismeretét. Innen a bűnös gyűlölete a bölcselő,

a tudósok, az igazság bátor megvallói ellen. Ezért üldözik a prófétákat Illéstől Keresztelő Jánosig, ezért kell az apostoloknak vértanúságot szenvedniök. A vértanúk egytől-egyig az igazságért haltak meg: mert a bűnös ember mindent inkább tűr el, mint az igazság hirdetését. A beteg szem nem tűri a fényt: a bűnös lélek pedig nem tűri az igazságot. „Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért” — ez az utolsó és legnagyobb a boldogságok között, amelyeket Jézus híveinek ígért. Az Egyház azt kívánja megbérmált tagjának, hogy ebben a boldogságban is része legyen. Nem mintha maga az üldözés kívánatos lenne: hanem kívánatos az a Szentlélektől megvilágított lelkiület, amely üldözés árán is kitart az igazság mellett.

Az Egyház élő tagja maga is résztvesz az igazság őrzésében és terjesztésében. Ezért támogatja a missziókat, a keresztény iskolázást, keresztény folyóiratokat, könyveket, könyvkereskedőket, kiadókat, írókat. Ezért hallgat szívesen komoly vallási előadásokat, tájékozódik állandóan a vallási élet kérdéseiről. Minden időszaknak mások a nagy tévedései: a mindenkori tévedésekkel szemben újra meg kell újítanunk szellemi felszerelésünket. Még akkor is, ha egészen gyakorlati az életpályánk, foglalkozásunk. A gyakorlati embernek is tisztán kell látnia. Sokan azt hiszik, a „realistának” nem kell sok elméleti tu-

dással terhelnie magát. Mintha bizony a jó cél-
lövőnek nem is kellene a célra ránéznie! Éles
szem és figyelem nélkül nincs találat, csak vak-
tában vagdalkozás. Tisztán átgondolt tervek, vi-
lágos elmélet nélkül a „realizmus” előbb-utóbb
zsákutcába fut.

És ezért különös tisztelet jár ki a szellem em-
bereinek. A mai kor az anyag, az acél és a villa-
mosság, a motor és a mozi imádatában a pusztulás szélére vitte az emberiséget. Ha még van menekvés, az a szellem önzetlen munkásaitól fog jönni. Nincs szebb hivatás, mint az emberi együttélés föltételeinek, a szellemi tudományok tanulságainak keresztény szellemű megfogalmazása. Az Egyháznak új Szent Tamásokra, az egész élet fölött szuverén biztonsággal áttekintő, magas tornyukból utat mutató keresztény bölcselőkre van szüksége! Hithirdetésünk, szónoklatunk, az egyházi élet sok más jelensége azt mutatja, hogy nincsenek elegendően a Szent Pálok, a Justinus Martyrok, az Alexandriai Kelemenek, a Szent Ambrusok, Ágostonok, Nisszai Gergelyek, a Pázmányok és Prohászka-k utódai. Az emberek kézzelfogható, közvetlen eredményeket sürgetnek. Ahogyan nem akarnak elmélkedni, gondolkozni, hanem készen kapott szellemi vagdalthúst tömetnek magukba ujságok és rádió meg mozi révén, úgy nem is érdekli őket sem a gondolkodó, sem az igazság.

Valami naív lélek azt mondhatná: „Minek a bölcsekedés, hiszen minden meg van írva a Szentírásban vagy a katekizmusban.” Pedig a Szentírás csak az alapelveket adja meg: egyébként azonban minden kornak magának kell saját kérdéseit megoldania. Korunk két nagy pápája: XIII. Leó és XI. Pius ezért gondozták, támogatták oly lelkesen, oly fáradhatatlanul a keresztény bölcseletet. De a hívek még mindig nem akarják megérteni a keresztény bölcselet nagy fontosságát. Alig néhányan tudnak a Budapesten működő Aquinói Szent Tamás Társaságról, a keresztény bölcselek egyesületéről.

Az Egyház eleven tagjának izzó kérdései ezek. Fáj neki az a közönyösség, amellyel az igazságot a világ és a lanyha hívek mellőzik. Aki az igazságért nem ég és nem lelkesedik, az az Egyház iránt is hideg és érzéketlen. Mert az Egyház egyik legbüszkébb és legdicsőségesebb elnevezése: „az igazság oszlopa és szilárd támasza”. (I Tim. 3, 14.)

Egyetlenegyet szeret és becsül az Egyház még az igazságnál is többre: a szeretetet. És ha az igazság szolgálata alól egyik-másik megbérmált ki is vonhatja magát, mert nincs rá elég szellemi tehetsége: de a szeretet parancsa alól nincs kivétel. Az Egyházat végeredményben a szeretet építette föl: Krisztus végtelen szeretete. Ez a sze-

retet tartja össze ma is az Egyházat. Az Egyház Krisztus titokzatos teste, tagjai együttéreznek, egymásért élnek.

Ha az igazság missziójában csak kevésbé is vesz részt valaki, pótolhatja a szeretet missziója által. „Aki bennem hisz, abból élő vizek forrása fog fakadni” (Jn. 7, 38.) — ígéri az Üdvözítő. „Az az én parancsom, — folytatja — hogy szeressétek egymást, ahogyan én szerettelek titeket.” (Jn. 15, 12.) „Arról fogja mindenki megismerni, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretettel vagytok egymás iránt.” (Jn. 13, 34.) Ha ez nincs meg bennünk, maga Krisztus sem fog ránk ismerni az ítéletkor. (Mt. 7, 23.)

Az Egyház élete, ereje nem a pompa, nem a gazdagság, nem a birtok, nem híveinek nagy száma, nem püspökeinek tekintélye, mégcsak nem is egyetemeinek tudománya, hanem az ereiben lüktető szeretet.

A mi korunk a gyűlöletnek eddig nem látott fortyogásában él. Soha még nem hirdették a gyűlöletet ennyire. Szinte kötelességnek, erkölcsi jónak, erénynek tették meg. Soha nem csúfolták úgy meg Krisztus tanítását a szeretetről. A régi pogányokat még valamennyire menteni lehet: ők még nem ismerték Krisztus evangéliumát. De a mai pogányok tudatosan szembeszállnak vele. A szeretetet hirdetni ma még veszedelemesebb, mint csak az igazságot hirdetni.

De a bérálás kegyelmében ma is lelkünkbe árad a Szentlélek, a személyes isteni szeretet. És beállít az Egyház munkájába. Megérteti velünk, hogy a Szentlélek igényt tart a legrongyosabb, legnyomorultabb, megvetett, üldözött szegény emberek lelkére is. A mi apostoli szeretetünknek kell utat nyitnia a Szentlélek számára.

Könnyű azokat szeretni, akik már jók. Akik kedvesek, finomak, műveltek, tiszták, csinosak. Akik előzékenyek és titeket is szeretnek. (Mt. 5, 47.) A természetfölötti, krisztusi szeretet ott kezdődik, mikor a bűnösöket, a romlottakat, a rosszakaratókat, a leghitványabbakat is Isten gyermekeinek nézzük és a szerint bánunk velük. „Komolyan hinni abban, hogy a lezüllött, jellemtelen, rongyember is Isten képmására van teremtvé s az Ő színélátására hivatott — ehhez kegyelmi világosság kell.” (S. Undset.) Ha ellenszenves, rossznézésű, közönséges, alávaló gondolkozású és beszédű emberrel van dolgod: gondold akkor Krisztusra. Ezért, éppen ezért, épp az ilyen rongyemberekért, az ilyen hitványakért, jellemtelenekért, arcátlanokért halt meg Krisztus. Éppen ezekért alapította Egyházát. Ezekről mondta: „Nem az egészségeseknek van szükségük orvosra, hanem a betegeknek.” (Mt. 9, 12.)

Minden bűnbe, nyomorba esett lélek, a tolvaj is, a parázna is, a gyilkos is sárba esett drágakő. Az Egyház irgalmas missziója, hogy a drágakövet

kiemelje a sárból, letisztítsa és Krisztus királyi koronájába illessze. Ez a munka emberileg nézve nagyon hálátlan, nagyon reménytelen. Emberileg nézve Krisztus Urunk vállalkozása is hálátlan-nak és reménytelennek látszott. A jó embert azzal riasztják el ettől a szeretetmunkától: „Csak nevetségessé teszed magadat, ki fognak csúfolni.” Krisztus Urunk is, durván szólva, nevetségessé tette magát, éppen eléggé kicsúfolták és megkacagták. A megbérmálnak teljes őszinteséggel, nyílt szemmel kell vállalnia a krisztusi sorsot.

Azon a nagycsütörtök este Pilátus finom úri-emberekkel és művelt hölgyekkel vacsorázott. Krisztus pedig tizenkét piszkos paraszttal, közöttük egy árulóval és tíz gyávával. Melyik asztalhoz akarsz ülni? Ha Krisztus asztalát választottad, egy kenyeret választottál a szegényekkel, az elnyomottakkal és megvetettekkel. Júdás vagy, ha ügyüket elárulod.

XV. TUDOMÁNY.

(A halál világosságában.)

A földi dolgokat igazán csak az ismeri, aki a halál fekete szemüvegén keresztül néz rájuk. Megmondta ezt már Solon: bárkinek életéről csak halála fényében ítélhetünk.

Morus Szent Tamás egy ifjúkori költeményében arról beszél, hogy mindnyájan halálra vagyunk ítélve. A föld egy nagy börtön. Ebben a börtönben veszekszünk, igyekszünk, építünk, rontunk: de a vége csak az, hogy egymásután kihív-nak belőle és különböző módokon kivégeznek. Az igazság azonban az, hogy az igazi élet csak a kivégzés után kezdődik.

A halál a nagykorúság, a fölnövés valódi kapuja. Valaki, aki sokáig készült a távozásra, a halált az „örök élet érettségijének” nevezte (Korompai). Az igazi nagy perspektívát, a fölényes látást csak a halál közelsége adja meg az embernek.

Amíg a halál lehellete nem érintett, „olyanok vagyunk, mint az ázalagok, melyek egy kis szenny vízben, egypár csepp mocsárban lelik fel a maguk egész létbirodalmát”. Pedig „nem ott kezdődik-e az igazi Valóság odatúl, a Nagy Kapun túl? Micsoda távlatok nyílnak meg majd ott előttünk! . . . Törpék és hangyák, mi, ha egyszer majd lehántják törpeségünk béklyóit, ha majd az Isten fiainak látóképességével száguld végig tekintünk a földön s az örök javakon, problémákon és lehetőségeken, határokon és határtalanságokon: hogyan fogjuk szégyelni, hogy idele . . . oly szörnyű nagynak taksáltuk a semmit és oly értetlenül ráztuk le figyelmünkről az igazán nagyot.” (P. Bangha Béla utolsó cikkéből, Magyar Kultúra, 1940. 10. sz.)

Mi bérnálásakor is vígan merünk a halálra gondolni. Nekünk az nem vég, hanem kezdet. Nem elválás szeretteinktől, hanem találkozás Istennel és Rajta keresztül mindennel, amit szeretni érdemes. Igaz, itt kell hagyni minden művünket, alkotásunkat. De hát sajnálja-e a pillangó az elhagyott bábfonatokat, az üres gubót? Sajnálja-e a fényes ruhákba öltöztetett koldus a régi cond-rákat?

A halál fényében látjuk, mi igazán értékes. Az, amit magunkkal vihetünk. A jellem, a kegyelem, a szeretet, az érdem. Ha életem egész munkája romba dől, házakat építettem és összebom-

bázták, szőlőt ültettem és fölgyujtották, könyveket írtam és betiltották, templomot emeltem és meggyalázták, országot alapítottam és összedőlt: ez mind tragikus, de nem a legrosszabb, nem a legnagyobb baj: a fő az, hogy a magam és a rám-bízottak lelkét megmentettem az örök életre. Mert házak és templomok, könyvek és szőlők, de még országok is mind, csalhatatlanul és elkerülhetetlenül halálra vannak ítélve: a földön egyedül csak a lélek örök. Ezért ér többet egyetlen lélek a világ minden kincsénél.

A halandóság Röntgen-sugárzása alatt milyen más színben tűnnek elő a test, a vagyon, a hiúság kísértései! Ebben a fényben a földiek kíváncsú javairól azt kell mondani: „Hiúságok hiúsága, és minden csak hiúság.” (Préd. 1, 2.)

A tudomány keserves ajándék. Főlnövés, nagykorúság: mert illúziófosztás. Akiben a természetfölötti szeretet nem ég, annak szüksége van az illúziókra. Másképp megútálná az életet. De a lelki nagykorú már illúzióktól mentesen tud élni. Nem esik kétségbe azért, mert tudja, hogy „Demoszthén dörgő nyelvével szitkozódó halakufár”, és „Phidias amit farag, berovátkolt kődarab”. Hiszen az ő munkakészsége az örök igazság és soha el nem múló szeretet önzetlen szolgálatából fakad. Előbb-utóbb mindenki csalódik a világban. „Nem akarok éppen panaszkodni, — írja az annyit bámult Goethe — de

alapjában véve egész életem csak szenvedés és gyötrelem volt. Hetvenöt év alatt négy hétig sem éreztem jól magam. Egy nagy kösziklát hengerítünk újra és újra fölfelé." És ne gondoljuk, hogy csak az újkori ember ilyen érzékeny. Assurbanipal, a hatalmas babiloni uralkodó így kesereg: „Testi-lelki kínok gyötörnek. Jajkiáltásokkal végzem napjaimat. Boldogtalan vagyok a nagy ünnepnapon is, a halál megragad és legyűr. Sirva nyögök fel: Isten, bár nem vagyok rá méltó, derítsd rám világosságodat!" Ezek mind visszhangozzák a szép egyházi ének panaszát a világ ellen: „Tiszta mézzel csalogattál, úgy esengtem érte. — Epe volt a poharadban, mikor ajkam érte..." De nem találják meg a Tudomány Lelkének vigasztalását: „Szívem immár magasabbra, — Igazabbra éhez, — Szállni vágy a gyönyörűség — Örök kútfejéhez. — Már előttem Isten arca — S ama boldog Ország. — Már ezentúl annak élek. — Világ. Isten hozzád!" (Szent vagy, Uram. 48.)

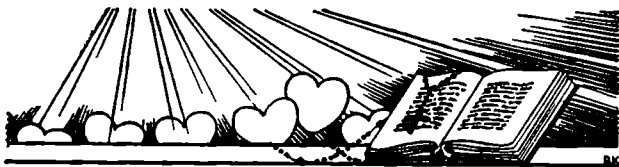
A Tudomány Lelke fölvértez a földi csalódások ellen. „Ahol kincsed van, ott a szíved is." (Mt. 5, 21.) A mi kincsünk nem itt van. Nyugodtan várjuk azt a napot, mikor

„Elsötétednek egyszer a fények,
elhallgat egyszer minden ének,
állnak a malomkerekek

és kiürülnek a terek,
az ezüstkötél megakad,
az aranyfonál elszakad,
eltörik a korsó a kúton,
gyászoló menet sír az úton,
a por újra a földbe hull
s a lélek Istenhez simul.“

(Préd. 12. után.)

XVI. ÉRTELEM.

(Az imádság.)

A Szentlélek megtanít imádkozni. „Akiket Isten Lelke vezet, azok Isten gyermekei... A Lélek tanúságot tesz róla... hogy Isten gyermekei vagyunk... Hasonlóképpen megsegíti a Lélek a mi gyöngeségünket: mert nem tudjuk, hogyan imádkozzunk úgy, amint kell; de maga a Szentlélek imádkozik értünk kimondhatatlan sóhajokkal...” (Róm. 8, 14; 8, 26.)

Azért tudunk imádkozni, mert Isten házanépe vagyunk. Mindig beszélgethetünk vele. „Imádkozni annyi, mint Istennel beszélgetni.” (Nyssai Szent Gergely.) A Szentlélek szívünkbe hozza Istent. Az első karácsony csak közénk hozta. A nagycsütörtök, az első szentáldozás eledelünkbe tette. De a betlehemi kis Jézust még lehetett Heródes-lélekkel üldözni. Az utolsó vacsora Jézusát lehetett Júdas-lélekkel venni. A lelkünkben lakó Szeretet-Isten tesz csak igazán szentté. An-

nak van csak igazán karácsonya és húsvétja, akinek pünkösdje is van.

Nehéz a messzeségben fölöttünk parancsoló Úrhoz szólni: de könnyű a szívünkben lakó Istennel beszélgetni. Hiszen nem kíván ő tőlünk szép szavakat: „Ne sokat beszéljetelek, mikor imádkoztok.” (Mt. 6, 7.) Nem kíván tőlünk kiváltságos szövegeket: babonaság egyes imaszövegeknek titokzatos erőt tulajdonítani.

Mikes Kelemen ír egy püspökről, aki tengeren utaztában egy magános szigeten kissé megpihent. S ott egy remetét talált, „ki így imádkozék: Átkozott legyen az Isten. Ezeket a szókat pedig szüntelen mondja vala.” A püspök megtanította szépen imádkozni. „Atyámfia, ne azt mondd, hogy átkozott az Isten, hanem: áldott az Isten. A remete úgy kezdé mondani. A püspök, hogy erre megtanította volna, visszatére a hajóhoz és megindula a hajó. A remete pedig ezalatt elfelejté, amit tanult volt, és nagy sebességgel kezdé a püspök után futni. A hajó távol vala már a parttól. De a remete nem vigyázott arra, hogy a földön vagy a vizen futott-é. Néki csak az imádság volt az eszében. A püspök és akik a hajóban vannak, nagy csudálkozással látták, hogy a remete a tengeren futna utánok. Aki is a hajót beérvén, kiálta a püspöknek, hogy elfelejtette vala az imádságot. A püspök látván a nagy csodát, mondá neki: Atyámfia, csak úgy imádkoz-

zál, amint eddig imádkoztál. Ebből a példából láthatjuk, hogy az Isten a szív imádságát szereti és nem a szóra figyelmez.” (CCVI. levél.)

A szóbeli imádság értékét tehát a szív imádsága teszi. Istennek nem kellene előadások és fölolvadások, nem kellene hangversenyek és szavalatok: ezekkel legföljebb egymást gyönyörködtetjük vagy egymást hatjuk meg. A szív imádsága az Istennel való beszélgetést jelenti, lelkünk őszinte föltárását és főképen valami titkos benső csöndet. Nem lehet Istennel úgy beszélgetni, hogy mindig csak mi beszélünk. „Ha az, amit mondani akarsz, nem szebb a csöndnél, akkor inkább hallgass” — mondotta valaki. Imádkozni csak a nagy hallgatók tudnak igazán. Hogyan is szólhatna Isten az olyanhoz, aki mindig önmagával van eltelve, mindig fecseg és fontoskodik.

Isten nem az emberek nyelvén beszél. Nem érzékelhető hangokkal. „Inenarrabilibus gemitibus” — kimondhatatlan sóhajtasokkal. De akihez Isten szólt, az többé lesz, mint addig volt. Tisztább, jobb, békésebb, erősebb. Mintha Isten ismét azt mondaná: „Legyen világosság.” Ez az isteni közelség, ez a meleg kapcsolat, ez az emberszív mélyén felbuzogó titkos forrás többet ad a léleknek, mint bármilyen érvelés, okoskodás vagy érzelmi áradozás. Ez mélyebben van a jó gondolatok, a nemes elhatározások, az egész tuda-

tos élet felszínes világánál. Isten társalkodása a szívet gyökerében fogja meg. Nem olyan valami ez, amiről pontos fogalmakban lehetne számot adni. Nem édes érzelem vagy színes fantáziakép. Valami sokkal mélyebb.

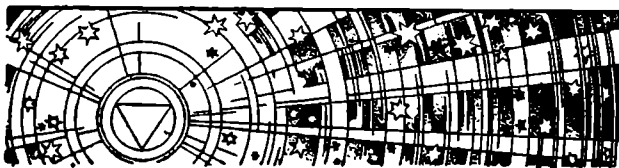
A lelki nagykorúság imádságos életünket is elmélyíti. „Az ima! Míg egyáltalán megjön! És még onnantól fogva az a folyamat, amíg kitisztulva megszűnik végre kérés lenni s lesz belőle igazán imádság: vagyis köszönet. Milyen nehéz abbahagyni az örökös kérést . . . mely mögött leskelődve szorosan ellenőrzi a félhitű, hogy vajjon megkapott-e már pontosan mindent! Szinte kipipázza azt, ami megjött, s szemtelenül kérdőjeleket biggyeszt magában többi követeléseire: hát ezzel mi van? Ezt is kértem! Am nem szabad — helyesebben, nem jó mindig csak — kérni, hanem mindent megköszönni, Ő jobban tudja, hogy mi kell nekem s hogy mi a jó és mi a rossz. Az már nagy fokozat, akinek megengedi, hogy kérjen is. S az is inkább másoknak kérhet, nem magának. Mikor az ember elér odáig, hogy a nagy „csapásokat“ tiszta szívből és hátsó gondolatok nélkül meg tudja köszönni — akkor már közel van az Istenhez.” (Török Sándor: Örök vasárnapok, II. 184.) Így ír az imádságnak egy autoidaktája: nem hittudós, hanem költő. De éppen azért talán jobban meg tudja mutatni, éreztetni az imádság lényegét, mint akárhány hittudós.

Természetesen a kérő imádságnak is helye van áhitatunkban. A fontos csak az, hogy ne a magunk kedvéért, hanem Isten dicsőségére kérjünk. „Az én nevemben” — köti ki az Úr Jézus. Csak az Ő nevében mondott kéréseinket támogatja. Mit kérünk az Ő nevében? Amit a szeretet és az áhítat kéret velünk. Ezeket a kéréseket Isten meghallgatja, mert már Ő sugallta őket.

Az imádság tesz csak igazán emberré. „Ha pacsirta volnék, énekelnék: de mivel ember vagyok, imádkozom.” (Epiktetos.) Az emberi életben minden az imádságért van. A fölületes lelkek azt gondolják: imádkozunk egy kicsit, hogy megélhessünk, hogy jó idő legyen, hogy Isten haragja, Isten csapása ne érjen. A lelki nagykorú, az értelem Szentlelkét elnyerő megbérmált azonban így gondolkozik: azért dolgozunk, azért szántunk, vetünk és aratunk, azért fáradunk és gondoskodunk, azért élünk családi, nemzeti életet, hogy nyugodtan imádkozhassunk. A fölületes ember azt hiszi: a vasárnap a hétköznapiokért van. Vasárnap jól kipihenem magamat, Isten áldását kérem a munkámra. Az igazság fordított: egész héten azért kell dolgozni, hogy vasárnap nyugodtan imádkozhassunk. Nem az örökkévalóság van a múltó percekért: a múltó percek vannak az örökkévalóságért. Nem az imádság van a munkáért: a munka van az imádságért. És azért a nagy imádkozók, a szemlélődők, a kármeliták,

a karthauziak az emberiség élén járnak, a legnemesebb, a legtiszteletreméltóbb halandók. Ők a „jobb részt választották, mely nem vétetik el tőlük”. (Lk. 10.) Mert a kaszát, kapát, varrótűt, író tollat, métert és kormánylapátot egyszer le kell tenni: de az imádkozók kórusa örökké zenegeni fog!

És mert az imádság életünk célja, minden munkánkat imádságos szellemben kell végeznünk és imádsággá avatnunk. „A fazekak között is ott az Isten” — mondotta Szent Terézia a konyhából a templomba vágyódó szakácsnővérenek. Ha egész életünk imádságos, ha mindig Krisztus keze vezeti író tollunkat vagy kormányozza autónkat, segít megfogni a kasza vagy a söprű végét, akkor nem leszünk szórakozottak sem imádságunkban. Mert ami csak eszünkbe juthat: hivatásunk, örömeink, terveink vagy vágyaink — az mind megszentelt és áldott dolog, mind méltó arra, hogy megtárgyaljuk az Úristennel, hogy beszélgessünk vele róla.

XVII. BÖLCSESEG.

(Isten mindenben és mindenfölött.)

„Add meg, Uram, hogy téged *mindenben és mindenfölött* szeressünk” — így szól egyik vásárnapi szentmise imája. Aki így imádkozik, a legnagyobb isteni adományt kéri: a bölcseséget. A bölcs mindent szeret, mert mindenben látja Isten keze nyomát. De mindenről le is tud mondani, mert mindenfölött szereti Istent.

Assisi Szent Ferencnél alig szerette valaki jobban az életet. Ujjongani tudott egy forrásnak, egy darab száraz kenyérnek. Mennyei koncert volt számára egy tücsök cirpelése. Boldogan tudott hegedülni két száraz fadarabon. S egészséggel fogyasztotta, ha úgy jött a sora, Jacoba de Settesoliis úrnő süteményeit. És ugyanez a Szent Ferenc az égvilágon mindenről le tudott mondani. Ő, aki oly boldogan nézte a fecskék játékát a levegőégben, a virágok színét, a lobogó tüzet, egy

panaszos szót nem ejtett, mikor szemevilága majdnem egészen kialudt. Otthagytott mindent, amit az emberek nagyrabecsülnek, koldusnál koldusabb szegénységben élt. Hogyan tehetette? Mindennek örült, mindent szeretett, mert Istent szeretete mindenben. És mindenről le tudott mondani, mert Istent szeretete mindenfölött.

A világ és minden java és minden drágasága kedves fátyol. Kedves, mert kedves arc néz ki-felé mögüle. De a fátylat az arc teszi csak kedvessé. És a fátyol nélkül, szemtől-szembe látott arc a legkedvesebb. Az egész földi életet összefoglalja Newman bíboros sírfölrirata: „Ex umbris et imaginibus ad veritatem.” Árnyképek. Utána meglátjuk az eredeti, a teljes valóságot. Elszakad a fátyol, és meglátjuk az Isten-arcot.

A Szentírás nyelvén istentelen és esztelen egyre megy. Az esztelen szemében az igazi valóság az anyag. Az étel, a ruha, a test, a vagyon. Azután valami olyan halványabb, másodrendű valóság a jó hírnév, a becsület, a tekintély, a tudás, az ügyesség. És valami nagyon-nagyon halvány, szinte érezhetetlen, egész megfoghatatlan árnyékszerű lenge lét: ez az istenség.

A bölcs pedig épp ellenkezőleg, Sienai Szent Katalinnal mondja: „Istenem, csak te vagy az, aki igazán vagy, mi pedig igazában nem is vagyunk.”

A bölcsélet szépen be tudja bizonyítani Isten

létét. Azt mondja: még egy kaszának a nyele meg a vasa sem áll össze magától, azt össze kellett rakni: hát még ezt a tarka világot! Még egy lyukas krajcár sem lesz magától a zsebemben, hát még hogy lenne magától az egész világ!

Vagy találóskérdést kérdez: melyik volt előbb, a cseresznye vagy a cseresznyefa? Valahogy csak meg kellett indítani az élet körforgását! És ezer más módon rávezet Isten létezésére. De az esztelen meg sem hallgatja, vagy meg sem érti.

A bölcs viszont már úgyis tudja, hogy csak Isten a nagy, csak Isten az igazi, az érdemes, az erős, a boldogító valóság. Elég neki saját szívébe néznie, s érzi ott a végtelen szeretet, az örök boldogság vágyát. Honnan ez a vágy? A pusztai vándor szomjazik: mert ivott már életében vizet, mert van a világon víz. Ha sehol soha víz nem lett volna, szomjúság sem volna. Ha sehol semmi ki nem elégíthetné az ember szomjúságát végtelen boldogság, tökéletes szeretet, napfénytiszta igazság után, akkor nem is szomjaznék az ember ilyenekre.

Igaz, Istent nem látjuk tisztán. Hogy férne a tenger a kagylóba? Elég, hogy eltölti teljesen ízével. Bagolyszemünket elvakítja Isten fényessége. De a bölcsnek mégis minden Istenről beszél, bár semmi sem tudja teljesen elbeszélni, milyen is Ő.

Jobb is így. Nem vagyunk elég erősek arra,

hogy Isten fölségével szembenézzünk. Mint akit megszabadítottak a hályogtól, és lassan, fokozatosan engednek világosságot a szeméhez: oly lassan, fokozatosan lehet nekünk is Istent megismernünk. Egyszer a természet rendje szól a nagy rendezőről, máskor a madárdal szépsége zeng minden szépség ősforrásáról. A földi nap-sugár megsejteti velünk, milyen lehet minden élet, fény és meleg első pezsgetője, a hegyi kristály beszél a legtisztább Tisztaságról, a háborgó tenger figyelmeztet az ős Erőre, a csillagok elképzelhetetlen sokasága és távolsága a végtelenül Nagyra. A mi szerény kis matematikai igazságaink egy örök Változatlanról és Megtéveszthetetlenről tesznek tanúságot, lelkiismeretünk furdaló kínjai vagy békés öröme a Szentre és Igazságosra mutat rá.

S ezeket a meglátásokat és megérzéseket nem szabad elkülönítenünk. Egybe kell őket gyűjtenie a Bölcsesség gyűjtőlencséjének, hogy tapló-szívünk lángra lobbanjon.

Akkor azután lassan megérezzük, hogy nincsen véletlen. Hogy életünk minden apró eseménye isteni terv szerint folyik. Hogy bármi ér, azzal Istennek valami szándéka van, hogy minden esemény szárnyas angyal, amely Isten üzenetét hozza számunkra. S a bölcsesség adományának fényében a nagyvilág története sem lesz szemünkben zavar és vigasztalanság, értelmetlen

nyomor és botrányozás, hanem bár sokat nem értünk, mégis csak föl-földereng bennünk a belátás, és „az egész világ szépsége úgy játszódik le előttünk, mint valami nagyszabású művész szimfóniája. S ez a szépség azután lassan átmegy Isten színe látására.” (Szent Ágoston. Ep. 138.)

A lelki nagykorúság a bölcsesség adományával válik teljessé. Most már nem a külsőségek, nem az élet vásári lármája és rikító színei érdekelnek, mint a kisgyereket. Nem sírunk állandóan édességek után, nem futkosunk össze-vissza az élet cukros bódéi között. Most már tudjuk, mi kell nekünk, tudjuk, hol találhatunk békét, nyugalmat, boldogságot. Isten most már fölkent és „megjelölt minket, és a Szentlelket adta szívünkbe foglalóul”. (II Kor. 1, 22.) A foglaló még nem a teljes jutalom, de ízelítő belőle. A Bölcsesség adománya még messze marad a boldogító Szentháromság bírásától, a végtelen isteni Bölcsesség látásától, az örök Jóság élvezetétől: de mégis megadja az örök boldogság előízét.

A bérálás gyümölcse nem egy nap alatt fog lelkedben megérni. Az ilyen gyors növekedést csak a vértanúság tűzében adja meg a Szentlélek az embereknek. A bérálás egész életedre szóló javakat ad: egy élet türelme, munkája, hűsége segíti kibontakozásra, teljes érvényesülésre

a Szentlélek adományait. Kicsiben megismétlődik a világtörténelem minden lélekben. Már hány száz éve annak, hogy Krisztus Urunk a földön járt. Hány száz év múlt el amaz első pünkösd óta! És még mindig nem diadalmaskodott az Evangélium véglegesen, a pünkösdí Lélek még mindig nem járta egészen át a világot. Még magában az Egyházban, még a jámbor hívek között sincs befejezve az evangéliumi kovász erjesztő munkája. Még sok elmélyülést, sok önmagunkba térést, komolyodást és áldozatot követel a Szeretet Lelke. És ez így is lesz a világ végéig. A Szentlélek kincsei kifogyhatatlanok: az ember pedig gyarló és véges. Lassan tágul csak lelkünk látóhatára, lassan-lassan nyílunk meg, ébredünk, fordulunk az örök Adakozó felé. Lesz neki még adnivalója mind a világ végezetéig. Az egyes embernek pedig lesz kapnivalója, lesznek hiányai és betöltésre váró mély ürességei mind haláláig. Boldog, aki mindhalálíg növekedik és gazdagodik. Jaj annak, aki azt hiszi, hogy ő már elég jó.

Vettük ugyan a lelki nagykorúság szentségét: de igazán nagykorúak, befejezettek csak odaát leszünk.

FUGGELÉK.

(A bérálás szertartása.)

A bérálandónak a megszentelő kegyelem állapotában kell lennie. Ezért bérálás előtt gyónni és áldozni kell. Nem szükséges magán a bérálás napján, jobb előtte való nap. Csak a nagyon erős szervezetűnek való étlen-szomjan bérálkozni.

A püspök szentmise után szokott bérálni. Elég, ha a béraszülő a szentmise után áll bérma-gyermeke mögé.

A bérálandók letérdelnek, a püspök így imádkozik fölöttük: „Szálljon le rátok a Szentlélek, és őrizzen meg a bűnöktől a fölséges Isten kegyelme . . . Mindenható örök Isten! Ezek a te szolgálid újjászülettek vízből és a Szentlélekből. Megbocsátottad bűneiket. Bocsásd most rájuk a mennyből hétajándékú, vigasztaló Szentlelkedet, a bölcsesség és értelem Lelkét, a tanács és erő-ség Lelkét, a tudomány és jámborság Lelkét. Töltsd be őket félelmed Lelkével. Jelöld meg őket Krisztus keresztyének jelével, hogy irgal-mad révén örök életük legyen . . .”

Most a püspök közeledik a bérálandókhoz. A bérálandók letérdelnek. Mindegyik bérma-

landó kezében tartja céduláját. Egyik segédkező pap elveszi a cédulát, közli a püspökkel a bérma-nevet. A püspök mindenegyes bérmandót nevén szólít és így szól hozzá: „Megjelöllek a kereszt jelével (és homlokára keresztet rajzol a krizmával) és megerősítelek az üdvösség krizmájával.” Majd többszörösen keresztet vet fölötte. Azután jobbával megsimítja arcát, s a régi keresztény köszöntéssel üdvözlí: „Béke veled.”

Ez a bérálás lényeges, legfontosabb része. Ezalatt a bérmaszülő vagy helyettese jobbkezét a bérmandó jobbvállán tartja.

Egyik segédkező pap rögtön letörli a krizmát a megbérált homlokáról. Egy másik szentképet ad neki emlékke. A megbérált fölkel és imádságba merülve vár, amíg a püspök vissza nem tér az oltárhoz. A püspök az oltárnál imádkozik, hogy az áldás megfogadjon, a szentségi kegyelem teljes hatását kifejtse. „Erősítsd meg Uram, amit bennünk műveltél . . . Isten, te apostolaidnak a Szentlelket adtad. Azt akarod, hogy ők és utódaik a többi híveknek adják a Szentlelket. Tekints kegyesen az én alázatos szolgálatomra! Add, hogy akiket most megbéráltam, azok igazán a Szentlélek templomává legyenek!”

Végül megáldja a megbéráltakat.

TARTALOM.

I. Az első pünkösds	5
II. Nagykorúság. (A bérálás alap- eszméje)	12
III. Isten gyermekei. (A bérálás előtt)	17
IV. Hivatás. (A bérmanév)	25
V. Örök pecsét. (A bérálási jegy)	34
VI. Nagy próbák idején. (Keresztjel a a homlokon)	48
VII. Krisztus jó illata. (A krizma)	54
VIII. Az apostoli szellem. (A püspök)	64
IX. A Vigasztaló. (Az arc megsímitása)	72
X. Ajándékozó Lélek. (Nagylelkű szeretet)	83
XI. Isten félelme. (Alázatosság)	93
XII. Tanács. (Gyakorlati kereszténység)	100
XIII. Erősség. (Tisztaság. Szülői méltóság)	107
XIV. Jámorság. (Az Egyház szolgálatában)	119
XV. Tudomány. (A halál világosságában)	130
XVI. Értelem. (Az imádság)	135
XVII. Bölcsesség. (Isten mindenben és minden fölött)	141
Függelék: A bérálás szertartása	147

A SZERZŐ EGYÉB MŰVEI:

Veni Sancte — Te Deum. Rövid szent-
beszéd . . . . . 2— P

Mutasd meg az Atyát. Lelkigyakorlatos
gondolatok . . . . . 280 P

A SZERZŐ FORDÍTÁSÁBAN:

Garrigou—Lagrange: A megkezdett örök
élet. (A kegyelem növekvésének útja.)
2— P

Bérulle bíboros: A lelkipozícióról. —60 P

Kapható:

Korda R. T. könyvkereskedésében,
Budapest, VIII., Mikszáth Kálmán-tér 4.

